

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Rodičovství homosexuálních párů v České republice
Jana Blažková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Blažková**
Osobní číslo: **H09141**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Rodičovství homosexuálních párů v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je seznámení se současným stavem problematiky rodičovství homosexuálních párů v České republice a její řešení homosexuálními páry. Práce bude seznamovat s pojmy (homoparentalita, rodina a její potřeby, homosexuální orientace, dítě a jeho potřeby, registrované partnerství, náhradní rodina, umělé oplodnění, náhradní matky). Bude se zabývat touhou homosexuálních jedinců (párů) po dítěti a způsoby řešení jejich situace. Cílem také bude pokusit se shrnout současný stav problematiky v ČR (legislativa, hodnoty společnosti, politické prostředí, výzkumy, pohled do zahraničí). Výzkumná část práce bude zpracována kvalitativním výzkumem, formou případových studií na základě hloubkových polostrukturovaných rozhovorů s vybranými homosexuálními respondenty, jichž se tato problematika týká, v zastoupení obou pohlaví. Počet respondentů se bude pohybovat v rozmezí 5-10. Účelem je zjistit postoje respondentů k rodičovství a jejich řešení této problematiky.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

SOKOLOVÁ, Věra: "A co děti?": Gay a lesbické rodičovství, In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: ABC Feminismu, Nesehnutí. Brno 2004, s. 81-96.
SOKOLOVÁ, Věra. Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství. Sociologický časopis, 2009, roč. 45, čís. 1, s. 115-145. TALANDOVIČ, Jaroslava. Sociální postavení lesbických žen a alternativní modely v kontextu heterosexuální společnosti. Praha : L-klub Lambda/Alia, 1997. JANOŠOVÁ, Pavlína: Homosexualita v názorech současné společnosti. Karolinum 2000 MATOUŠEK, Oldřich: Rodina jako instituce a vztahová síť, Slon 2003 SOKOLOVÁ, Věra: Koncepční pohled na sexuální menšiny aneb vše je jen otázka správné orientace? FANEL, Jiří: Gay historie, Dauphin-Praha 2005 MATĚJČEK, Zdeněk: Co děti nejvíc potřebují, Portál 2008 STACEY, Judith; BIBLARZ, Timothy J.. (How) Does the Sexual Orientation of Parents Matter?. American Sociological Review, duben 2001, roč. 66, čís. 2, s. 159-183. DUNNE, Gillian A.. Opting into Motherhood: Lesbians Blurring the Boundaries and Transforming the Meaning of Parenthood and Kinship. Gender & Society, 2000, roč. 14, čís. 1, s. 11-35 WEEKS, Jeffrey; HEAPHY, Brian; DONOVAN, Catherine. Same sex intimacies: Families of choice and other life experiments. New York : Routledge, 2001.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Adriana Sychrová

Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2012

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

 Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 10 Pardubice, Studentská 34

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem pro tuto práci využila, jsou uvedeny v seznamu literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mou práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek za úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 12. 2. 2013

Jana Blažková

Poděkování:

Ráda bych poděkovala Mgr. Adrianě Sychrové za užitečné rady a nápady a za velmi vstřícný přístup při vedení mé bakalářské práce. Velmi si toho cením. Také bych chtěla poděkovat pěti respondentům, kteří byli ochotni podělit se se mnou o své zkušenosti.

Bez nich by tato práce nevznikla.

Také děkuji mé rodině a všem mým blízkým za podporu během mých studií.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o problematice rodičovství homosexuální párů v České republice. Stěžejním tématem je homosexualita, její historie, registrované partnerství a způsoby řešení touhy po dítěti. Také se ale zabývá rodinou a potřebami dítěte. Výzkumná část práce je zpracována designem mnohapřípadové studie a zabývá se homosexuálními jedinci a jejich pohledem na jejich možné rodičovství v budoucnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Homosexualita, rodina, dítě, způsoby řešení touhy po dítěti, rodičovství.

ANNOTATION

The thesis deals with the topic of parenthood gay couples in the Czech Republic. The central theme of homosexuality, its history, registered partnerships and ways of dealing desire for a child but also deals with the needs of the family and the child. The research part is compiled many cases design of the study and of homosexual individuals and their view of their possible parenthood in the future.

KEY WORDS

Homosexuality, family, child, ways of dealing desire for a child, parenthood.

OBSAH

Úvod.....	9
1 Základní pojmy.....	10
2 Historie gay a lesbické menšiny.....	14
2.1 Historický pohled do zahraničí.....	14
2.2 Legislativní vývoj v České republice.....	16
3 Registrované partnerství.....	17
3.1 Právní ošetření soužití partnerů stejného pohlaví.....	17
3.2 Vývoj přijetí Zákona o registrovaném partnerství v ČR.....	19
3.3 Sňatky a registrované partnerství homosexuálů ve světě.....	20
4 Rodina a péče o děti.....	22
4.1 Rodina a její poslání.....	22
4.2 Druhy rodičovství.....	23
4.3 Dítě a jeho základní potřeby.....	24
4.4 Rodiny gay a lesbických párů.....	25
4.5 Dítě a homosexuální rodiče.....	27
4.6 Názory stavějící se proti této formě rodiny.....	29
4.7 Tolerance veřejnosti a rodiny.....	30
4.8 Typy rodin.....	31
4.9 Heterosexuální sňatky homosexuálů a pozdější rozvody.....	32
4.10 Jak oslovují děti své rodiče.....	33
4.11 Dostatek vzorů opačného pohlaví.....	33
5 Způsoby řešení touhy po dítěti.....	35
5.1 Přímá biologická reprodukce.....	35
5.2 Umělé oplodnění.....	35
5.3 Osvojení.....	36
5.4 Pěstounská péče.....	37
5.5 Institut náhradního mateřství – surogátní mateřství.....	37
5.6 Muži v nevýhodě.....	38
6 Pohled homosexuálů na možnosti rodičovství v průběhu vlastní budoucnosti.....	39
6.1 Mnohapřípadová studie.....	39

6.2	Metodologické poznámky.....	40
6.3	Deskripce výzkumného souboru.....	40
6.4	Výsledky výzkum.....	41
6.4.1	Uvědomění si odlišnosti a přemýšlení o vlastní budoucnosti.....	41
6.4.2	Touhy po dítěti.....	44
6.4.3	Odlišný vývoj dítěte?.....	47
6.4.4	Tolerance ve vlastních kruzích.....	48
6.4.5	Pohled společnosti.....	51
6.4.6	Vysvětlení odlišnosti.....	53
7	Závěr výzkumu.....	56
	Závěr.....	58
	Seznam literatury.....	60
	Přílohy.....	63

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je rodičovství homosexuálních párů v České republice. Téma práce jsem si vybrala proto, že se s diskusí o možnostech rodičovství homosexuálů setkávám osobně, mám totiž homosexuálního kamaráda. Téma začíná být v současnosti mnohem více diskutované, příslušníci této menšiny začínají bojovat za umožnění uspokojení svých životních cílů a potřeb. Dle mého názoru by se o tomto tématu mělo hovořit, lidé by pak mohli být otevření diskuzi o tom, že i homosexuální jedinci a páry mohou mít touhu naplnit své biologické a životní poslání vychovat dítě. A že se budou snažit tyto touhy uspokojit.

Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola se zabývá vysvětlením základních pojmů, které se v práci vyskytují. Kapitola druhá představuje menší exkurz do historie homosexuality. Zároveň nás seznamuje s legislativním vývojem v České republice. Třetí kapitola nás seznamuje s registrovaným partnerstvím v České republice, vývojem přijetí tohoto zákona a tím, jaká je situace ve světě. Čtvrtá kapitola vysvětluje pojmy rodina, její poslání, potřeby dítěte, ale také vztah homosexuálního rodiče s dítětem a problematiku tolerance okolí. Poslední, pátá, kapitola nám předkládá možnosti řešení touhy po dítěti. Tyto možnosti nás seznamují se situací ve světě i v České republice.

Stěžejní část práce však tvoří praktická část. Výzkumné šetření je zaměřeno na zástupce homosexuální menšiny. Jedná se konkrétně o pět respondentů, jak mužů tak i žen. Výzkum je zpracován designem mnohapřípadové studie a jeho zpracování probíhalo na základě rozhovorů s jednotlivými respondenty. Sběr dat probíhal formou polostrukturovaného, hloubkového rozhovoru s otevřenými otázkami. Cílem práce je popsat pohled mladých homosexuálů na problematiku rodičovství homosexuálních párů v České republice a na to, jak mají v plánu jednou v budoucnosti svoji situaci řešit. Daná problematika úzce souvisí s tolerancí společnosti vůči homosexuálům.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Budeme-li se zabývat tématem rodičovství homosexuálních párů, je třeba nejdříve se blíže seznámit s některými častěji užívanými pojmy v této problematice. Stěžejním termínem pro nás je v tuto chvíli celkové téma homosexuality. Pokusíme se tedy blíže nastínit definici tohoto výrazu.

Homosexualita

„Homosexualitou... rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví (tedy homosexuální muž je přitahován a vzrušován mužem, homosexuální žena je přitahována a vzrušována ženou.) Nositelem takového stavu je tedy *homosexuál*, buď homosexuální muž nebo homosexuální (lesbická) žena.¹

Procházka² nás seznamuje s pojmy homosexuální identifikace a homosexuální chování. Homosexuální identifikací rozumíme celkové vnitřní ztotožnění s vlastním homosexuálním cítěním. Pod pojmem homosexuální chování si pak představujeme všechny aktivity, které jedinec vykazuje za účelem nalezení a následného navázání erotického a sexuálního vztahu s osobou totožného pohlaví. Pokud se jedná o význam spojení v užším slova smyslu, jedná se o pohlavní styk s osobou stejného pohlaví.

U menšiny homosexuálů se nezdá vyskytuje pocit sociální izolovanosti. Tato skupina si nese status odlišné sociální skupiny. Zmíněné aspekty vedou homosexuální jedince k tomu, že se sdružují do větších organizovaných skupin se stejným zaměřením.³ Budeme-li se ptát, kde a jak homosexualita vzniká, nejčastěji se setkáme se tvrzením, že homosexualita je vrozená, geneticky daná. Podle lékařů je vliv na sexuální orientaci v podobě výchovy připouštěn pouze do tří let věku dítěte. U mužů se homosexualita projevuje odchylkou na chromozomu X. Pravděpodobnost dědičnosti homosexuality u dětí je pouze o něco málo vyšší než u zbývajících populace.⁴ Podle Procházky⁵ existuje

¹ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scientia medica, 1992, s. 19. ISBN 80-85526-03-4.

² PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002, s. 26. ISBN 80-238-8850-1.

³ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s. 109. ISBN 978-80-7367-250-8.

⁴ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 30. ISBN 80-7184-954-5.

⁵ PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002. s. 7. ISBN 80-238-8850-1.

několik teorií, které se zabývají vznikem homosexuální orientace. Vědci se například domnívají, že během vývoje homosexuálních mužů dochází v prenatálním vývoji ke krátkodobému výpadku zásobení centra v mezimozku, v tomto centru se formuluje budoucí sexuální orientace. Dále bylo zjištěno, že jednovaječná dvojčata se procentuelně mnohem více shodují ve své sexuální orientaci než dvojčata dvojvaječná. Homosexualita se většinou nedědí z otce či matky na syna nebo dceru. Při zjišťování sexuální orientace, je pro nás stěžejní sexuální prožívání. Jedná se o nejniternější přání a prožívání jedince. Náplní sexuálního prožívání jsou fantazie, sny a přání, které zobrazují naše tužby, které bychom na veřejnosti nikdy nepřiznali nebo nerealizovali.⁶

Četnost výskytu homosexuálně orientovaných v populaci se odhaduje na 4% (ale také až 10%) u mužů a na 3-5 % u žen. Údaje mohou být ale nepřesné, ne každý totiž svojí orientaci přizná.⁷ Výzkum z roku 1994, který provedl Weiss s kolektivem,⁸ uvádí mnohem nižší čísla. Jedná se o 0,4% mužů a pouhých 0,3% žen. Rozdíl je vysvětlován tím, že ačkoliv se domníváme, že naše společnost je tolerantní, není tomu zcela tak. Homosexuálové se raději se svojí orientací na veřejnosti neprezentují

Coming out

Coming outem rozumíme: „Proces rozpoznání, sebeuvědomění, přiznání své vlastní sexuální orientace a schopnost sdělit ji důležitým osobám(rodičům, přátelům).“⁹

Podle Procházky by si měl homosexuálně orientovaný řádně rozmyslet, komu a jak sdělí fakta o své orientaci.¹⁰ Odmítavý postoj druhé osoby by mohl jedince prožívající coming out posunout o velkou část vývoje dozadu. Sdělení by mělo vyplynout ze situace. Obecně platí, že ženy přijímají oznámení o homosexualitě lépe než muži. Nejspíše to má souvislost s vyšší tolerancí a sociálním cítěním. Muži mají často dojem, že pokud se jim jejich přítel svěří, že je gay, tak jim tím vyznává lásku nebo dává nabídku na sex. Další skupinou, která otevřené přiznání sexuální orientace nepřijímá lehce je skupina starší generace. K uvědomění si vlastní orientace nejčastěji dochází v pubertě.

⁶ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 18. ISBN 80-7184-954-5.

⁷ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s. 188. ISBN 978-80-7367-250-8. (cit. GOLDENBERG, GOLDENBERG, 1998).

⁸ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 14. ISBN 80-7184-954-5.

⁹ PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002. s. 26. ISBN 80- 238-8850-1.

¹⁰ Tamtéž, s. 12-13.

Gay

Jde o pojmenování homosexuálního muže.¹¹ Označení gay předpokládá sebeuvědomění a ztotožnění se jedince se svojí orientací.

Lesba, lesbička

Lesbou nazýváme ženu, která má homosexuální orientaci. Některé ženy toto označení považují za urážlivé, jiné se k němu hrdě hlásí. Může se užívat označení lesba i lesbička.¹² Z dotazů, které zjišťovaly, zda ženy preferují označení lesba nebo lesbička, vyplynulo, že mnohem více užívané je slovo lesba.¹³ Pro zjednodušení se užívá zkratka G&L pro gay a lesbickou menšinu. V následujících textech budu tuto zkratku využívat.

Nukleární rodina

Budeme-li hovořit o rodinách homosexuálních dvojic, je třeba si uvést, co je v dnešní společnosti považováno za typický rodinný model. Mluvíme o tak zvané nukleární rodině. Tradičně je za rodinu považována rodina taková, kde tvoří rodičovský pár muž a žena. Jedná se tedy o heterosexuální pár. Zmíněná představa tradiční rodiny v naší společnosti je braná jako kulturně a historicky neměnná.¹⁴

Rodina

„Rodinu lze chápat jako malou primární společenskou skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí (...), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznávané role vyplývající ze soužití...“¹⁵

¹¹ PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002. s. 26. ISBN 80- 238-8850-1.

¹² Tamtéž, s. 26.

¹³ ŠLEHOFER, M. *TÉMA-Lesby nebo lesbičky* [online]. 2008[cit. 2013-02-07]. Dostupné z WWW: <http://www.bengales.cz/zajimavosti/tema-lesby-nebo-lesbicky.html>

¹⁴ SOKOLOVÁ, V. „*A co děti?...*“: *Gay a lesbické rodičovství*. In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: *ABC Feminismu, Nesehnutí*. Brno 2004, s. 86.

¹⁵ DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie*. Grada Publishing, 1999. s. 91-92. ISBN 80-7169-254-9.

Registrované partnerství

Registrované partnerství je definováno v zákoně 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství podle § 1 definováno takto: Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví, vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem (dále jen partnerství). Podle § 2 partnerství vzniká na matričním úřadě v místě bydliště alespoň jednoho z partnerů. Registrované partnerství pak vznikne prohlášením obou partnerů. Každý z partnerů musí prohlásit, že se svým partnerem vstupuje do partnerství.

Stejnopohlavní sňatky

Jedná se o stav, z něhož plynou homosexuálním manželům stejné povinnosti a práva jako heterosexuálním manželům. Jde o státem legálně uznaný svazek dvou lidí stejného pohlaví. Manželství homosexuálů není v České republice možné.

2 HISTORIE GAY A LESBICKÉ MENŠINY

Pohled do historie je nedílnou součástí pochopení vývoje dané problematiky. Již v hluboké minulosti byla G&L skupina velice diskutovanou. Většinou v negativním slova smyslu. V průběhu věků bylo homosexuálům v zákonících věnováno mnoho prostoru. Nemůžeme o tom ale hovořit v pozitivním slova smyslu. Vždy se jednalo o tresty kvůli odlišné orientaci. Lidem nebylo umožněno projevovat svoji pravou orientaci, pobuřovali by tím veřejnost a kvůli tomu byla potlačována jejich přirozenost.

2.1 Historický pohled do zahraničí

Fanel¹⁶ se zabývá tím, že v dávné minulosti měli homosexuálové ve společnosti zvláštní postavení. Podle teorie vytvořené E.O Wilsonem a R.L. Traversem, kterou vytvořili nezávisle na sobě, je dosti pravděpodobné, že homosexuální jedinci byli v pravěku angažováni do rolí vychovatelů malých dětí. V některých indiánských kmenech jim byl například přisouzen status žen, stávali se z nich šamani nebo již zmiňovaní vychovatelé. Nutno však podotknout, že jiní odborníci tuto teorii zcela vyvracejí. Fanel tvrdí, a dokládá to teorií Justoně, že homosexuální vztahy navazovali především muži u pasteveckých národů. Činili tak z důvodu dlouhodobé odloučenosti od společnosti.

Janošová¹⁷ také uvádí, že zmínky ze starověku nebo studie přírodních společenství. Pojednávající o homosexualitě se vztahují především k homosexualitě mužské. Zmiňují se o homosexuálních praktikách, které však není vhodné považovat za důsledek orientace. V některých přírodních kulturách jsou (někdy byly) homosexuální akty považovány za důležitou součást kultury. Díky tomu je podstupovali všichni jedinci z kmene. Nelze však hovořit o tom, že by se zde vyskytovala častější homosexuální orientace.

Odkaz na homosexuální chování se vyskytuje také v mytických bájích a příbězích. Ve starém Řecku se údajně rozšířila homosexualita až s rozkvětem městských států. Do té doby měla existovat jen u chrámových kněží bohyně Kybelé.¹⁸

¹⁶ FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. s. 16-18. ISBN 80-7272-010-4.

¹⁷ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 35. ISBN 80-7184-954-5.

¹⁸ FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. s. 46. ISBN 80-7272-010-4.

Přesuneme-li se na ostrov Kréta, setkáme se zde s tvůrcem zákonů Minosem. Ten údajně zavedl a uzákonil lásku k chlapcům. Tím chtěl předejít zalidnění a tím i možnému hladomoru.¹⁹

Přejdeme ale z dob starého Řecka, kdy byla homosexualita běžně přijímaná a dokonce vyžadovaná do doby, kdy se pohled na tuto sexuální orientaci zcela otočil. V mnoha zemích začaly být zákony ostře orientované proti gayům, na lesbickou orientaci se však často vůbec nevztahovaly. Ještě na počátku 20. století byla homosexualita považována za psychickou poruchu nebo sexuální úchylku. V roce 1921 se konal v Berlíně první kongres Světové ligy pro sexuální reformu. Cílem bylo vysvětlit veřejnosti homosexuální zaměření. Na konání tohoto kongresu se velice významně podílel Magnus Hirschfeld – sexuolog židovského původu. Zastával teorii, že homosexualita patří mezi vrozené složky lidské existence. Byl autorem velice rozsáhlé publikace, která vyšla roku 1920 – Homosexualita mužů a žen. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších sexuologů zabývajících se problematikou homosexuality.²⁰

V roce 1933 začala v Německu, kde vládl fašismus, diskriminace homosexuálů. Bylo nakázáno, aby byly zavřeny gay podniky. Homosexualita začala být mnohem tvrději trestána. Už v § 175 německého trestního zákoníku z roku 1871 byl sexuální styk jedinců stejného pohlaví vnímán jako akt proti přírodě.²¹ Druhá světová válka pak znamenala ještě větší zpřísnění trestů za homosexuální styky. Podle § 175a hrozilo za tak zvané „těžké smilstvo“ odnětí svobody na 1-10 let. Homosexuálové byli také odváděni do koncentračních táborů, kde byli označováni růžovým trojúhelníkem.²²

Zlomovým se stal rok 1969. V červnu tohoto roku se v newyorském baru Stonewall gayové poprvé otevřeně vzepřeli, a to při policejní razii. Na památku tohoto „povstání“ se slaví Gay Pride Day. V tomto roce také došlo k přijetí nového trestního zákoníku. Podle něj byl zrušen doposud trvajícím zákaz homosexuálních styků mezi muži a trestnými zůstaly jen některé výjimky.²³ Americká asociace vyškrtla homosexualitu v roce 1973 z Diagnostického a statistického manuálu mentálních poruch.

¹⁹ FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. s. 49. ISBN 80-7272-010-4.

²⁰ Tamtéž, s. 303-306.

²¹ SOHO revue, č.6, 1996. Citováno dle JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 47. ISBN 80-7184-954-5.

²² BRZEK, A. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scientia medica, 1992. s. 111. ISBN 80-85526-03-4.

²³ FANEL, J. *Gay historie*, Praha: Dauphin, 2000. s. 467-469. ISBN 80-7272-010-4.

Homosexualita byla označena za normální. K vyškrtnutí homosexuality z Mezinárodní klasifikace chorob došlo až v 90. letech 20. století.²⁴

2.2 Legislativní vývoj v České republice

Trestní zákoník vydaný za Karla V. v roce 1532 trestal homosexualitu upálením. Zákoník Marie Terezie z roku 1768 sliboval za homosexuální orientaci smrt a následné zpopelnění těla. Zákoník zmírnil až Josef II., který trestal homosexuální orientaci žalářem. Rakouský trestní zákoník z roku 1803 považuje pohlavní styk osob stejného pohlaví jako „smilstvo proti přírodě“. Následující zákoník se opíral o zákoník předchozí a platil u nás od roku 1852 do roku 1950. Za spolupachatele byl považován každý, kdo o zmiňovaném smilstvu věděl, ale nenahlásil to příslušným orgánům. V roce 1950 byl § 129 trestního zákona nahrazen § 241 o trestnosti pohlavního styku s osobou stejného pohlaví.²⁵ V roce 1961 vstoupil v platnost § 244 trestního zákona. Podle něj není pohlavní styk trestným činem pokud proběhne mezi osobami starších 18 let a je dobrovolný, nebude pohoršení na veřejnosti a není za peníze.²⁶ Situace se nejvíce zlepšila po roce 1989. Společnost se stala více tolerantnější. V roce 1990 došlo k zrovnoprávnění povolené věkové hranice týkající se sexuálního styku. Hranice byla snížena na 15 let.

²⁴JÓJÁRT, P. *Lesbické ženy a gejovia v role rodičov* [online]. 2000 [cit 2013-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.altera.sk/storage/Joart_FFUK_Diplomka.pdf

²⁵FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. s. 445. ISBN 80-7272-010-4.

²⁶Tamtéž, s. 434. (citován KOŠELA, 1981)

3 REGISTRované PARTNERSTVÍ

V roce 2006 byl v České republice přijat zákon o registrovaném partnerství. Gayové a lesby se schválení zákona o registrovaném partnerství dočkali po 14 letech. Po tento čas se marně pokoušeli prosadit svůj zájem. V naší společnosti se nacházejí jak zastánci, tak samozřejmě i odpůrci tohoto svazku.

Právě jedinci z řad odpůrců registrovaného partnerství, ale také například přítomnosti dětí v rodinách s homosexuálními rodiči, uvádějí jako hlavní argument svého odporu to, že děti vyrůstající v těchto rodinách a zároveň i registrovaní partneři ohrožují a znehodnocují postavení tradičních nukleárních rodin.²⁷

Pokud se v souvislosti s registrovaným partnerstvím zajímáme o to, jakých párů je více, zda ženských nebo mužských, pak je na místě uvést, že podle Zvěřiny je lesbických párů relativně více, než mužských dvojic. Vysvětlení spočívá v tom, že páry lesbické jsou stabilnější a zároveň se projevují větší vělostí. Tím se od mužských homosexuálních párů liší.²⁸ Porovnáme-li partnerství dvou žen a dvou mužů, zjistíme, že se v mnohém liší. U mužů je vztah silněji vázán biologickými potřebami. U žen se zase spíše vše zaobírá citovou stránkou. Také proces, kdy chtějí páry tvořit zázemí a domov, se liší. U žen tato potřeba přichází dříve.²⁹ Je to samozřejmě dáno tím, že žena stejně tak jako ostatní samice z říše zvířat, vytváří takzvané hnízdo pro potomky. Je tedy na místě, že se tento pud u ní projevuje dříve než u mužů.

3.1 Právní ošetření soužití partnerů stejného pohlaví

Zákon o partnerském soužití je určen homosexuálním párům, které hodlají trvale žít ve společné domácnosti a na základě toho chtějí mít práva a výhody, které jsou přiznávány pouze manželům. Registrované partnerství ošetřuje důležitou stránku dlouhodobého soužití dvojic. Jedná se konkrétně o úpravy majetkoprávních poměrů dvojic.

Občanskoprávní postavení homosexuálních párů bylo dořešeno teprve nedávno a to v roce 2006. Dosavadní situaci vyřešil Zákon o registrovaném partnerství, (č.115/2006

²⁷ SOKOLOVÁ, V. „, *A co děti?... ?...“: Gay a lesbické rodičovství.* In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: ABC Feminismu, Nesehnutí. Brno 2004, s. 85.

²⁸ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti.* Praha: Karolinum, 2000. s. 56. ISBN 80-7184-954-5. (citován ZVĚŘINA, 1992)

²⁹ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?.* Praha: Scientia medica, 1992, s. 84. ISBN 80-85536-03-4.

Sb.) ve znění pozdějších předpisů. Jedná se vůbec o první legislativní úpravu, týkající se formalizace vztahů homosexuálních dvojic. Velký podíl na schválení zákona o registrovaném partnerství měli gay/lesbičtí aktivisté a nevládní neziskové organizace. Podle gayů a lesbiček ale tento zákon negarantuje homosexuálním partnerům plnohodnotná partnerská práva.

Dnešní podoba zákona o registrovaném partnerství je výsledkem mnohaletého vyjednávání a mnoho témat, o kterých se v souvislosti s ním hovořilo, bylo zcela vypuštěno nebo alespoň zredukováno. Pro představu si uvedme například ožehavé téma rodičovství homosexuálních párů. V zákoně o registrovaném partnerství se naprosto vylučuje jakékoliv možné osvojení dítěte registrovaným partnerem. Zákon se však zmiňuje o tom, že partneři mají právo na to, aby vychovávali dítě ze svého předchozího heterosexuálního vztahu. Pravdou je, že když homosexuálové usilovali o uzákonění registrovaného partnerství, nepožadovali, aby jim v zákoně o registrovaném partnerství byla umožněna adopce dětí. Dle mého názoru by tento požadavek výrazně zkomplikoval přijetí tohoto zákona.

Podle Zákona o rodině (č.94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů) se uchazečem o individuální adopci může stát jakýkoliv jedinec, bez ohledu na jeho sexuální orientaci. Zákon o registrovaném partnerství ovšem z této skupiny kandidátů vylučuje právě osoby se statutem registrovaného partnera. **Pokud tedy gay/lesbický pár podstoupí proces registrovaného partnerství, zbavují se tím možnosti ucházet se o individuální adopci.** Registrované partnerství však není překážkou k tomu, aby byla vykonávána rodičovská povinnost k vlastnímu dítěti nebo aby bylo dítě registrovaného partnera svěřeno do jeho péče.

Rodičovská povinnost je v zákoně 115/2006 Sb. O registrovaném partnerství formulována podle § 13 takto:

1) Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěřením jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

2) Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

3) Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner; povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera.

3.2 Vývoj přijetí zákona o registrovaném partnerství v České republice

O prosazení registrovaného partnerství v České republice se G&L pokoušeli již od roku 1992. První ucelený návrh byl vládou zamítnut v roce 1998.

O rok později, během vlády Miloše Zemana, byl schválen druhý poslanecký návrh tohoto zákona. Konec roku ovšem opět znamenal neúspěch, neboť návrh byl opět poslaneckou sněmovnou zamítnut.³⁰ V následujícím roce 1999 byl zamítnut další pokus o přijetí. Dalším neúspěšným pokusem se stal ten v roce 2001. Návrh zákona byl vrácen s tím, že má být přepracován. Projednávání bylo odloženo na neurčito. V roce 2005 byly G&L velice blízko přijetí zákona o registrovaném partnerství. Zákon neprošel o jediný hlas. V prosinci roku 2005 byl návrh zákona o registrovaném partnerství schválen v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. V lednu roku 2006 se návrh dostal do senátu ČR, zde byl hned napoprvé schválen. Václav Klaus, jakožto odpůrce registrovaného partnerství, však přijetí vetoval. Stalo se tak 16. února 2006.³¹ O měsíc později poslanecká sněmovna přehlasovala prezidentovo veto. Díky tomu vstoupil tento zákon 1. července roku 2006 v platnost.³²

Za prosazení zákona o registrovaném partnerství se prosadila Strana Zelených. Registrované partnerství se dnes již stává zcela běžně přijímanou věcí. Veřejnost se stává tolerantnější a registrované partnerství akceptuje.

³⁰ HRUBÝ, V. *Historie prosazování registrovaného partnerství* [online]. 2006[cit. 2011-12-21]. Dostupný z WWW: <http://komunity.web2.cz/rp-informace/rp-historie.phtml>

³¹ Tamtéž.

³² ŠLEHOFER, M. *Historie registrovaného partnerství v Česku* [online]. 2010 [cit. 2011-11-24]. Dostupný z WWW: <http://www.colourplanet.cz/72690-historie-registrovaneho-partnerstvi-v-cesku>

3.3 Sňatky a registrované partnerství homosexuálů ve světě

V převážné většině evropských států, kde je registrované partnerství schváleno, došlo k tomuto aktu v horizontu třiceti let. Pro příklad uvádím Dánsko, kde byl Zákon o registrovaném partnerství schválen v roce 1989 a homosexualita byla zlegalizována již v roce 1930.³³ Mluvíme-li o zákonech o registrovaném partnerství v Evropě, je nutné uvést, že mezi průkopníky patří skandinávské země. Právě zde byly schváleny podobné zákony v letech 1993 a 1994. Zákon o partnerském soužití přijalo Norsko a Švédsko.³⁴ První stát, který uzákonil sňatek homosexuálů a zaručil tak stejná práva jak heterosexuálům, tak homosexuálům, je Nizozemsko. Stalo se tak v roce 2001.³⁵ Hovoříme-li o sňatcích homosexuálů, je třeba zmínit i ostatní státy v Evropě, které tyto sňatky umožňují. V tomto případě se jedná například o Španělsko nebo již zmiňované Nizozemsko.³⁶ Dalšími státy, kde jsou povoleny sňatky je Island, Portugalsko, Norsko, Belgie, Kanada, Švédsko, Dánsko a v roce 2013 by k těmto státům měla přibýt i Francie. Zde je v plánu přijmout zákon o sňatcích a adopci dětí homosexuálními páry v první polovině roku 2013. V současnosti proti uzákonění sňatků ve Francii probíhají velké protesty a demonstrace.³⁷

V souvislosti s homosexuálními sňatky se nabízí také téma registrované partnerství. Pro další představu uvedu výčet několika dalších států, kde je registrované partnerství uzákoněno. Jedná se například o Severní Irsko, Skotsko, Anglii a Wales, Nový Zéland, Švýcarsko, Lucembursko, Finsko, SRN a další. V USA uznávají registrované partnerství pouze některé státy (Washington D.C., Connecticut), v některých je uzákoněno i manželství (Massachusetts, Arizona). V Austrálii je povoleno registrované partnerství a v některých částech i adopce.³⁸

³³ PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, V., *Homosexuálové a adopce v Evropském kontextu* [online]. 2010[cit.2012-12-12]. Dostupné z WWW: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63076

³⁴ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 63. ISBN 80-7184-954-5. (Citován Promluv, č.2, 1995.)

³⁵ PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, V., *Homosexuálové a adopce v Evropském kontextu* [online]. 2010[cit.2012-12-12]. Dostupné z WWW: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63076

³⁶ *RP ve světě* [online]. 2006 [cit.2012-4-4]. Dostupný z WWW:

<http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=374>

³⁷ *A look at gay marriage and adoption worldwide* [online]. 2012 [cit. 2012-12-12]. Dostupný z WWW: <http://www.kyivpost.com/content/world/a-look-at-gay-marriage-and-adoption-worldwide-315585.html>

³⁸ *RP ve světě* [online]. 2006 [cit.2012-4-4]. Dostupný z WWW:

<http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=374>

Stát	Registrované partnerství	Sňatky	Adopce
-------------	---------------------------------	---------------	---------------

není	Nizozemsko	Ano, 1998	Ano, 2001	Ano, 2001	Adopce
	Finsko	Ano, 2002	-----	Ano, adopce dítěte partnera, 2009	
	Norsko	Ano, 1993	Ano, 2009	Ano, 2009	
	Švédsko	Ano, 2005	Ano, 2009	Ano, adopce dítěte partnera, 2003	
	Dánsko	Ano, 1989	Ano, 2012	Ano, 2009	
	Island	Ano, 1996	Ano, 2010	Ano, 2006	
	Velká Británie	Ano, 2005	-----	Ano, 2005	
	Belgie	Ano, 2003	Ano, 2003	Ano, 2006	
	Švýcarsko	Ano, 2007	-----	-----	
	Lucembursko	Ano, 2004	-----	-----	
	Rakousko	Ano, 2010	-----	Ano, možná adopce jedincem	
	Španělsko	Ano, 1998	Ano, 2005	Ano, 2005	
	Portugalsko	Ano, 2001	Ano, 2010	-----	
	Německo	Ano, 2001	-----	Ano, adopce dítěte partnera	

samořejmě možná pouze v Austrálii. V Evropě patří mezi státy, které ji umožňují například Švédsko, Dánsko, Belgie, Velká Británie, Nizozemsko, Norsko, Rakousko-zde si dítě může adoptovat pouze jedinec, Island, Španělsko, Finsko a Německo-tyto dva poslední státy mají povolenou pouze adopci dítěte partnera. Konkrétně ve Švédsku je zákony umožněno i umělé oplodnění lesbického páru.³⁹

Tabulka 1 Přehled RP, sňatků a adopcí v Evropských státech⁴⁰

³⁹ *Registrované partnerství u nás a ve světě* [online]. 2006 [cit. 2012-4-4]. Dostupný z WWW: <http://www.mineralfit.cz/clanek/registrovane-partnerstvi-u-nas-a-ve-svete>

⁴⁰ PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, V., *Homosexuálové a adopce v Evropském kontextu* [online]. 2010 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63076

4 RODINA A PÉČE O DĚTI

Chceme-li hovořit o homoparentálních rodinách, je třeba si přiblížit funkci rodiny, jak ji vnímá společnost. Rodina plní v naší společnosti, kromě jiného, jednu důležitou funkci, a to výchovu a péči o dítě. Přiblížme si proto, jak v naší kultuře funguje rodina a jaké jsou potřeby dítěte.

4.1 Rodina a její poslání

Podle Matouška⁴¹ od nepaměti spočívá hlavní funkce rodiny především v péči o děti. Rodina je ve všech kulturách považována za základní jednotku každé lidské společnosti. Pro dítě je prvním modelem společnosti, se kterým se ve svém životě setkává. Z hlediska udržení lidské populace je rodina také velice významným činitelem. Rodina by měla dítěti zprostředkovat správný vývoj v jeho kultuře a společnosti, měla by také vytvořit vztahovou síť s předchozími generacemi. Vytváří sociální cítění dítěte, čímž myslíme to, jak bude dítě komunikovat s okolím, jak se bude chovat k ostatním lidem a tvorům, budoucí vztahy k ostatním skupinám osob a to, jak se bude začleňovat do společnosti. Kromě rozvoje tohoto cítění se rodina podílí na utváření hodnotového žebříčku dítěte. Pro dítě je také velice důležité vědomí toho, že najde ve své rodině

⁴¹ MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 9. ISBN 80-86429-19-9.

podporu a zázemí. Ve zkratce hovoříme o takzvané socializační funkci rodiny, jde o přípravu dítěte na jeho budoucí život a nezbytnou přípravu na období dospělosti.

Podle Matouška se v rodinném prostředí dítě učí také své sexuální roli. Nejdůležitější funkci zde plní dobře snášený rodičovský vzor - nejtvoárnějším obdobím u dítěte je předškolní věk. Autor předpokládá, že dívka či chlapec se nemohou stát vyrovnanými a společensky úspěšnými lidmi plnícími správně předpokládané funkce, pokud nemají v dětství dospělý vzor stejného pohlaví, jako jsou oni sami. Pro rozvoj osobnosti dítěte je však velice důležitá i přítomnost vzorové dospělé osoby opačného pohlaví.⁴² Podle dnešní velmi časté skutečnosti, kdy samotný rodič vychovává dítě, si troufám tvrdit, že i z dítěte bez zmiňovaných vzorů může vyrůst společensky plnohodnotný člověk. Ale i přesto se nám nastoluje otázka, zda by podle této Matouškovy teorie měly homosexuální páry vychovávat vždy pouze dítě stejného pohlaví jako jsou rodiče. Nebo zda by neměly děti vychovávat vůbec. Pravdou ale zůstává, že i přes to, že dítě nemá vzor obou pohlaví doma, vždy se s ním bude setkávat na jiných místech, například ve škole, na zájmových kroužcích, u příbuzných a podobně.

Rodina je nezbytnou institucí jak pro dítě, tak pro dospělého. Životní partner a s ním spojená i výchova vlastních dětí je jedna z priorit lidského života. Splněním těchto tužeb si lidé dělají svůj život hodnotnějším a spokojenějším. Odráží se od toho i psychická pohoda a celkové zdraví.⁴³

4.2 Druhy rodičovství

Jestliže mluvíme o rodičovství, pak je nezbytné zmínit tak zvané druhy rodičovství. Jedná se konkrétně o psychologické, biologické a právní. V případě psychologického rodičovství jde o vnitřní přijetí dítěte, jedná se o přijetí psychické a citové. Rodiče dítěti poskytují výchovu a lásku bez ohledu na to, jestli ho biologicky zplodili. Biologické rodičovství je často cestou k dobrému psychologickému rodičovství, ale ne vždy to je pravdou. Často se setkáváme s rodiči, kteří týrají vlastní děti. Za biologické jsou považováni ti rodiče, kteří dítě zplodili, tedy o poskytovatele genetických materiálů. Právní rodičovství je pak takové, kdy je rodičem podle práva ten, koho zákon

⁴² Tamtéž, s. 10.

⁴³ MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2002, s. 99. ISBN 80-86429-05-9

za rodiče určitého dítěte považuje. Například pokud si dítě rodič osvojí, podle zákona se tak stává jeho rodičem.⁴⁴

Dítě samotné přijímá za rodiče toho, kdo se k němu chová jako matka nebo otec bez ohledu na to, jestli je rodič biologický nebo ne. Důležité je, aby rodič poskytoval dítěti pocit jistoty a oporu. Pro nás je také důležitá informace, že pečovatelský postoj k dětem se nevyskytuje pouze u žen, ale zcela přirozeně i u mužů. Mateřské a otcovské chování se tak často příliš neliší. Budoucí postoje rodičů k dítěti, ať už biologických nebo sociálních, se vytváří během celého jejich předchozího života. Tato fakta nám tedy říkají, že vhodnou výchovu a vývoj může dítěti zajistit nejen žena, ale i muž a že není stěžejní to, aby byl rodič biologický. Podle toho by tedy měli být vhodnými rodiči i homosexuální páry.⁴⁵

4.3 Dítě a jeho základní potřeby

V případě dětí je třeba znát jejich potřeby, bez jejichž uspokojení by neprožívaly pohodové dětství. Existuje několik druhů základních potřeb dítěte. Jedná se o potřeby biologické, psychické, sociální a vývojové.

Biologické potřeby dítěte. Za nejvýznamnější je považována správná výživa dítěte, dále pak uspokojení hygienických požadavků, dostatek světla a tepla. Následně pak dostatečná stimulace, která bude rozvíjet nervovou soustavu dítěte, rozvoj obranyschopnosti a další stimulace, která bude podporovat celkový rozvoj dítěte.⁴⁶

Vedle biologických potřeb se dostávají do popředí především potřeby psychické. **Dítě má pět základních psychických potřeb.**

Jedná se o:

- -Potřebu dostatečných podnětů. Pro dítě je velice důležité, aby mělo dostatek podnětů, bude to zvyšovat jeho soustředěnost a aktivitu.

⁴⁴ MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2008. s.15-16. ISBN 978-80-7367-504-2.

⁴⁵ MATĚJČEK, Z. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999, s. 59-65. ISBN 80-7178-304-8.

⁴⁶ DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie*. Praha: Grada, 1999. s. 51. ISBN 80-7169-254-9.

- -Potřebu smysluplného světa s řádem a stálostí určitých podnětů. Tato potřeba je velice důležitá v rovině učení.
- -Potřebu životních jistot. Zde hrají roli především citové a sociální vztahy. Jistota v citových vztazích pomáhá k vnitřní jednotě osobnosti dítěte a hraje důležitou roli v těžkých životních situacích.
- -Potřebu uvědomování si vlastního „já“ jako všeobecné společenské hodnoty. Toto vědomí pomáhá k osvojení si důležitých sociálních rolí.
- -Potřebu životní perspektivy. Životní perspektiva udržuje člověka aktivním, člověk potřebuje mít neustále nějaký smysl a cíl života.⁴⁷

Od psychických potřeb se přirozeně dostáváme k **potřebám sociálním**, které na psychické volně navazují. Správné uspokojení sociálních potřeb vede k optimální socializaci. Nejvýznamnější potřebou v tomto odvětví je potřeba lásky a bezpečí a zároveň akceptace dítěte samotného. Identifikace blízké osoby s dítětem je také nezbytné ve správném vývoji. Mezi další potřeby patří zabezpečení všech možností pro rozvinutí schopností dítěte. A v neposlední řadě je tu potřeba osvojit si již v raném dětství zdravý životní styl.⁴⁸

Jako poslední se zmíním o **základních vývojových potřebách** dítěte. Vývojové potřeby vedou u lidí k tomu, aby osobnost nezačala stagnovat. Rozlišujeme několik znaků vývojových potřeb. Aktualizaci vývojových potřeb, ta je závislá na uspokojování základních potřeb. Uspokojování vývojových potřeb dlouhodobého charakteru. Rostoucí motivace s přibývajícím věkem dítěte. Vývojové potřeby, které vedou dítě k tomu, že hledá nové úkoly a činnosti, se kterými nemělo ještě šanci se setkat. Díky nim získá nové poznatky a dovednosti.⁴⁹

4.4 Rodiny gay a lesbických párů

Za gay a lesbické rodiny můžeme považovat jednotlivce i páry, kteří vychovávají dítě.⁵⁰

⁴⁷ MATĚJČEK, Z. DYTRYCH, Z. *Nevlastní rodiče a nevládní děti*. Praha: Grada, 1999. s. 73. ISBN80-7169-897-0.

⁴⁸ DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie*. Praha: Grada, 1999. s. 52. ISBN 80-7169-254-9.

⁴⁹ Tamtéž, s.53.

⁵⁰ JÓJÁRT, P. *Lesbické ženy a gejovia v role rodičov* [online]. 2000 [cit 2013-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.altera.sk/storage/Joart_FFUK_Diplomka.pdf

V dnešní společnosti, kdy většina lidí jsou zastánci takzvaných tradičních rodin, není pro gaye a lesby, toužících po vlastním dítěti, jednoduché svého cíle dosáhnout. I přes zákony a legislativní úpravy však existují možnosti, jak své touhy uspokojit. Lze tedy říci, že i přes častý odpor veřejnosti, existují homosexuální rodiny vychovávající děti.

Pokud se ptáme na to, zda homosexuální jedinci či páry jsou schopni vychovávat zodpovědně dítě, pak musíme odpovědět, že pravděpodobně ano. Za vše hovoří fakt, že právě v naší společnosti takovéto rodiny existují a fungují. Často se však setkáváme s otázkou, zda se o dítě dokážou postarat i muži. Podle Matějčka vyvolává chování dítěte u mužů stejnou mateřskou reakci jako u žen.⁵¹ Z uvedeného plyne, že pochyby o schopnosti mateřského citu a správné péče ze strany mužů, popřípadě gay párů jsou neopodstatněné. Proběhlo dokonce nespočet pokusů, ty probíhaly na novorozeneckém oddělení. Předmětem pokusu bylo zjistit, zda muži (otcové a studenti medicíny) mají tytéž mechanismy jako ženy a matky v souvislosti s dětmi. Pokus tuto hypotézu potvrdil. Muži se dotýkali dětí stejně jako ženy. Mluvili na ně vyšším hlasem a dívali se na ně ze stejné vzdálenosti jako ženy. Chování mužů k dětem je tedy totožné s tím ženským.⁵² Proběhl dokonce výzkum, prováděný Kimovou, který na základě magnetické rezonance mozku u devatenácti matek zjistil, že u žen po porodu dochází ke změnám v mozku. Jedná se o tak zvaný „mateřský mozek“. Žena má pak bystřejší smysly a změny v mozku zvyšují motivaci v péči o dítě. V současnosti probíhají výzkumy, které zjišťují, zda ke stejným změnám v mozku dochází i u adoptivních matek. Dále se pak nastolila otázka, zda může docházet ke změnám v mozku i u otců. Výzkumy, které doposud proběhly (jedná se o testy na krysách) zatím poukazují na to, že i mužský mozek se v reakci na dítě mění.⁵³ Odpověď zní tedy jasně, jak ženy, tak i muži se dokážou postarat o děti. Často v naší společnosti vídáme i otce samoživitele a nikdo se nad tím, že vychovává dítě sám, nepozastavuje. Proč by tedy nemělo být dovoleno vychovávat dítě gay párem. V tuto chvíli poukazují hlavně na muže, protože ve společnosti je právě jejich možné rodičovství zavrhováno silněji, než možné rodičovství lesbického páru.

Je známo, že ve společnosti existují homosexuální rodiny. Zajímá nás, jakým způsobem se dostává dítě do péče právě homosexuálních párů. Gollombok a Tasker uvádějí, že

⁵¹ MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2008. s.12. ISBN 978-80-7367-504-2. (citován STERN, 1977)

⁵² MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2008. s.13. ISBN 978-80-7367-504-2

⁵³ PETR, Jaroslav. Mateřství mění ženský mozek. *Psychologie dnes*. 2011, roč. 17, č. 12. ISSN 1212-9607.

mezi gay a lesbickými rodiči převažují především ti, kteří vychovávají dítě ze svého předchozího heterosexuálního manželství či vztahu.⁵⁴ Mnoho gay a lesbických párů by rádo získalo dítě do svého opatrovnictví prostřednictvím adopce nebo pěstounské péče. Zákon to sice neumožňuje, ale podle Talandové by změnu v legislativě a možnost osvojení nebo pěstounství uvítalo 30-50% homosexuálních párů. Mnoho jiných párů touží po svém vlastním dítěti.⁵⁵ Veřejnost se ovšem k představě, že by dítě měl vychovávat pár stejného pohlaví, staví velice odmítavě. Vyskytují se názory, že by dítě sexuálně obtěžovali. Narušili jeho duševní vývoj a pohodu. Další důvod, proč má veřejnost záporný postoj, je ten, že se domnívají, že by se z dětí staly taktéž homosexuálně orientovaní jedinci.⁵⁶ Problematikou rodičovství homosexuálů se výzkumy zabývají spíše v zahraničí. To samé můžeme říci o literatuře. V České republice existuje jen málo publikací, které by se zabývaly touto problematikou, a to i přes to, že gay a lesbické rodičovství je čím dál častějším jevem v naší společnosti, což potvrzují samotné výpovědi homosexuálních rodičů. Když už se u nás setkáme s literaturou se zaměřením na tento druh rodičovství, tak se jedná většinou o lesbické rodiny. Pro příklad si uvedme Poláškovou, 2009 nebo Nedbálkovou, 2005.

Počet gay a lesbických rodin u nás není přesně znám, důležitý je však fakt, že vůbec existují. Samotné rodiny se však často snaží vyhnout pozornosti právě kvůli odmítavému postoji společnosti. Podle amerických studií celkem 1/3 homosexuálních párů vychovává děti. V České republice nejsou přesné počty známy, a to z těch důvodů, že většina takovýchto rodin si své soukromí chrání.⁵⁷

4.5 Dítě a homosexuální rodiče

Některé děti mají pouze homosexuální rodiče. Jiné mohou mít situaci komplikovanější a kromě homosexuálních rodičů může v jejich životě hrát roli ještě rodič heterosexuální. Ten může pocházet z předchozího heterosexuálního vztahu homosexuálního rodiče dítěte.

⁵⁴ JÓJÁRT, P. *Lesbické ženy a gejovia v role rodičov* [online]. 2000 [cit 2013-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.altera.sk/storage/Joart_FFUK_Diplomka.pdf

⁵⁵ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s.64. ISBN 80-7184-954-5. (citována TALANDOVÁ, 1997)

⁵⁶ Tamtéž, s. 64-68.

⁵⁷ JÓJÁRT, P. *Lesbické ženy a gejovia v role rodičov* [online]. 2000 [cit 2013-02-11]. Dostupné z WWW: http://www.altera.sk/storage/Joart_FFUK_Diplomka.pdf

Podle odborných zjištění a prohlášení je zřejmé, že vývoj dětí v rodinách homosexuálních dvojic není ohrožen nebo jinak narušen. Mírně tím sexuální orientaci dětí, psychickou pohodu nebo celkové zdraví. Například Americká asociace psychologů a psychiatrů, Kanadská asociace psychologů nebo Americká akademie pediatriů prohlásily, že podle jejich bádání není pravdou, že by homosexuální páry nebyly vhodnými rodiči, a že negativně ovlivňují budoucí sexuální orientaci a psychický vývoj dítěte.⁵⁸ Golombok v roce 1983 prováděla studii, ve které byly zkoumány děti homosexuálních matek. Předmětem zkoumání bylo konkrétně utváření pohlavní identity a výsledkem bylo, že ani u chlapců ani u dívek nebyly zjištěny žádné rozdíly od dětí vyrůstajících s heterosexuálními rodiči. Jako nedostatek může být bráno to, že byly zkoumány převážně děti, které pocházely z předchozího heterosexuálního vztahu.⁵⁹ Po několika letech provedla Golombok další výzkum, který se zabýval již dospělými dětmi. Zde šlo o to, zda se potvrdí či vyvrátí domněnka, jestli se častěji děti z homosexuálních rodin identifikují také jako homosexuálové. Výzkum proběhl 14 let od výzkumu prvního a bylo zjištěno, že se tito čerstvě dospělí lidé neliší nijak od lidí vychovávaných v heterosexuálních rodinách.⁶⁰

Existuje velice málo dlouhodobých výzkumů. Zejména tedy výzkumů, které by se zaměřily na prožívání dětí, které jsou vychovávány v otevřeném homosexuálním svazku. Zde totiž hraje důležitou roli i přístup veřejnosti a ten často dítě ovlivní výrazně. První generace dětí, které se narodily přímo do homosexuální rodiny a v té byly vychovávány, teprve dospívá a od nich se můžeme dozvědět, jaké jsou jejich osobní zkušenosti.⁶¹

V České republice prováděla výzkum Sedláčková v roce 2008 s dětmi, které vychovávají homosexuální rodiče. Jednalo se o **vzorek 10 dětí** ve věkovém rozmezí 4-15 let. Tyto děti buď pocházely z předchozího heterosexuálního vztahu nebo se do homosexuální rodiny rovnou narodily. Jednalo se o kvalitativní výzkum v rodinách lesbických matek. Z výzkumu vyplynulo, že všechny děti berou svoji rodinu jako samozřejmou. Více uzavřené, co se hovorů o rodině týče, jsou pak děti, které pocházejí z předchozího heterosexuálního vztahu. Všechny z dotazovaných dětí, i ty nejmenší, již tuší význam

⁵⁸ TOMEŠ, P. *Široká vědecko-odborná shoda na výchově dětí stejnopohlavními páry* [online]. 2010 [cit. 2013-01-23]. Dostupné z WWW: <http://www.glpartnerstvi.cz/rodicovstvi/siroka-vedecko-odborna-shoda-na-vychove-deti-stejnopohlavnimi-pary.html>

⁵⁹ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s. 196. ISBN 978-80-7367-250-8.

⁶⁰ POLÁŠKOVÁ, E., *Plánovaná lesbická rodina, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009. s. 65- 66. ISBN 978-80-210-5013-6.

⁶¹ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s. 191. ISBN 978-80-7367-250-8.

slova homosexualita. V okolí dětí z rodin s homosexuálními rodiči vždy existuje někdo, kdo zná skutečnost. Z výzkumu také vyplynulo, že až na jednu výjimku, je s touto problematikou seznámena i učitelka ve škole a věc akceptuje. Dále bylo zjištěno, že vztahy s otci z rozpadlých heterosexuálních rodin bývají velice komplikované. Muži mají často záporný vztah ke své bývalé ženě. V případě, že se dítě narodilo do plánované lesbické rodiny, pak pocítuje absenci mužského vzoru. Sedláčková se také zaměřila na vztahy se sociální matkou, to znamená s nebiologickou matkou. Děti je nejčastěji oslovují jménem a vyjadřují k nim kladný vztah. Jedná-li se o plánovanou rodinu, pak děti nejčastěji oslovovaly **obě ženy mami**.

Podle Sedkáčkové⁶² z výzkumu také vyplynulo, že všechny děti považují stále za normální vzor rodinu nukleární, heterosexuální. Budeme-li se zaměřovat na stále palčivou otázku, zda nemá výchova homosexuálními rodiči vliv na vývoj sexuality dětí, pak z výzkumu vychází, že děti počítají přirozeně s tím, že v budoucnu budou mít heterosexuální rodiny. Sokolová⁶³ uvádí, že byly provedeny výzkumy, ze kterých vyplývá, že děti netrpí uvnitř své rodiny, ale kvůli homofobní společnosti. Pokud děti vyrůstají v rodině, kde jsou si rodiče vědomi genderových stereotypů a vědomě s nimi bojují svojí výchovou a vztahem k věci, získají mnohem větší toleranční schopnosti, sociální citění a celkovou citlivost vůči okolní společnosti. Nezáleží na tom, zda je tato rodina heterosexuální nebo homosexuální. Děti, které vyrůstají v homofobních rodinách, jež tyto stereotypy podporují, takovouto výbavu nezískají, protože byly vychovávány v generových stereotypech. Rodiny, kde jsou homosexuální rodiče, mají v této problematice náskok. Tím, že vůbec existují bourá zaběhnuté stereotypy a předsudky o tom, jak může a nemůže fungovat rodina a jaké jsou mateřské a otcovské role.

Podle Janošové⁶⁴ se může stát, že vliv okolí na dítě může být nepříznivý z pohledu nevědomosti veřejnosti. Například ve škole se často o rodinách mluví jako o matce, otci a dětech. Dítě z homosexuální rodiny tak může začít považovat svoji rodinu za nenormální nebo méněcennou. Tato situace by mohla u dítěte vést k potížím se sžitím se s okolím a k následné nutné intervenční pomoci. Učitelé by tedy měli kalkulovat i s možností, že v jejich třídě se může vyskytovat dítě z netradiční rodiny. Tento stav

⁶² SEDLÁČKOVÁ, A. *Specifika dětí z homoparentálních rodin* [online]. 2009 [cit. 2011-11-21]. Dostupné z WWW: www.planovanirodiny.cz

⁶³ SOKOLOVÁ, V. „, *A co děti?... ?...“: Gay a lesbické rodičovství*, In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: ABC Feminismu, Nesehnutí. Brno 2004, s. 93- 94.

⁶⁴ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita vývoja a úskalí*. Grada Publishing, 2008. s. 194. ISBN 978-80-247-2284-9.

nevychází z netolerance k homosexuální menšině, ale z nevědomosti učitele nebo ze zajetých stereotypů.

4.6 Názory stavějící se proti této formě rodiny

Za důležité považuji uvést i názory lidí, kteří se stavějí proti tomuto rodičovství.

„Homosexuální rodiče vychovávají většinou heterosexuálně orientované děti, ale nemívají takový smysl pro zakořeněnost multigenerační rodiny a její rodové cítění jako v běžných heterosexuálních rodinách. Toto rodové cítění obnáší předávání zkušeností a tradic z jedné generace na druhou.“⁶⁵ Podle Sobotkové je tedy možné, že pokud budou děti vychovávány v rodině tohoto typu, pak nebudou dostatečně připraveni na budoucí život, protože jejich rodiče jim nepředají dostatek zkušeností. Tento názor proti rodičovství homosexuálních párů není ojedinělý.

Psycholog Jeroným Klimeš například tvrdí, že homosexuálové mají v průběhu své minulosti mnohem více případů týrání a zneužití na své osobě a tím pádem hrozí také mnohem častěji, že v budoucnu budou stejně jednat se svými dětmi a že by je mohli týrat a zneužívat. Také tvrdí, že homosexuálové mnohem častěji mají sklony k deviantnímu chování a že by tedy raději rodičovství těmto lidem nedoporučil.⁶⁶

Velmi vyhraněný postoj k rodičovství homosexuálních párů zastává Dr. Aardweg. Ten ve své práci poukazuje na to, že homosexualita je velice často spojena i s pedofilií a tím pádem dětem hrozí nebezpečí. Dále pak tvrdí, že lesbické matky jsou ke svým dětem málo pozorné a neposkytují jim dostatek lásky a tím pádem mají sníženou mateřskou zodpovědnost. A pak zastává i názor, že sexuální orientace rodičů má vliv na budoucí sexuální orientaci jejich dětí, dále tvrdí, že děti budou poznamenané na celý život, budou citově nevyrovnané, nebudou zapadat do společnosti a budou trpět různými psychózami. Je nutno podotknout, že Aardwegovy názory se datují do roku 1998 a podobně radikální názory má v dnešní době stále méně lidí.⁶⁷

4.7 Tolerance veřejnosti a rodiny

⁶⁵ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s.190. ISBN 978-80-7367-250-8.

⁶⁶ KLIMEŠ, J. *Legalizace adopcí dětí homosexuálními/lesbickými páry ano nebo ne?* [online]. 2010 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.evalabusova.cz/ankety/adopce.php>

⁶⁷ AARDWEG, G.J.M., *Homosexuální „manželství“ a adopce homosexuály* [online]. 2008 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.homosexualita.cz/?c=101#231>

Tolerance veřejnosti je k homosexuálním párům velice nestabilní. Tvrdí, že pokud se začne jednat o možné rodičovství nebo dokonce o rodičovství již probíhající, stává se okolí rázem netolerantním. Zaměříme-li se ale na to, zda se výchova dětí homosexuálními rodiči nějak významně odráží na vývoji dítěte, pak je nutno podotknout, že podle dosavadních výzkumů ne. Tolerance má své hranice i v rámci rodin homosexuálních párů. Mnohdy se stane, že prarodiče nikdy nepřijmou svá vnoučata, která jsou vychovávána gay nebo lesbickými rodiči. Homosexuální rodiče se tomuto problému chtějí často vyhnout a řeší to tím, že svým rodičům neoznámí svoji orientaci a přítomnost partnera/partnerky stejného pohlaví. Jejich rodiče je tak často považují za svobodné rodiče. V tomto případě hovoříme především o ženách, tedy o svobodných matkách. Dojde-li k takovému utajování, mluvíme o tak zvané neviditelnosti- anglicky „invisibility“. ⁶⁸

4.8 Typy rodin

Rodiny homosexuálních párů s dětmi tvoří různé formy⁶⁹ buď má jeden z partnerů děti z předchozího heterosexuálního manželství nebo je žena svobodnou matkou a žije v lesbickém vztahu. Další možností je osvojení, pěstounská péče nebo v zahraničí stále častěji užívané umělé oplodnění. To samozřejmě mohou využívat jen ženy. Podle Sobotkové je také dost pravděpodobné, že pokud bude dítě narozené po umělém oplodnění a ještě k tomu bude sperma od neznámého dárce, tak bude matka potřebovat v průběhu vývoje dítěte pomoc odborníků, kteří pomohou matce s vysvětlování celého životního příběhu dítěte. Navíc je nutné počítat s možnými problémy dětí v průběhu jejich vyrovnávání se se zjištěnými fakty. Odborníci tak mají zajistit zdravý vývoj identity dítěte.

Polášková⁷⁰ uvádí, že u některých lesbických rodin se můžeme setkat s dětmi pocházejícími z předchozích jak hetero, tak homosexuálních vztahů. Pokud již mluvíme o ženách, často svoji touhu po dítěti řeší tak, že jedno dítě porodí jedna z žen a další plánované

⁶⁸ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s.190- 197. ISBN 978-80-7367-250-8.

⁶⁹ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s.195-196. ISBN 978-80-7367-250-8.

⁷⁰POLÁŠKOVÁ, E. *Plánovaná lesbická rodina, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009. s.56. ISBN 978-80-210-50136.

dítě porodí druhá. Tímto se pár snaží vyřešit situaci, kdy by byla jedna z matek biologická a druhá sociální, neboli nebiologická a mohlo by hrozit, že sociální matka by se cítila odstrčená či izolovaná. Takovýto způsob řešení situace vyžaduje naplánování, jak získat biologický materiál k početí. Ženy můžou zvolit anonymního i známého dárce. Mnohdy nemusí být, v případě těhotenství obou žen, biologický otec stejný.

Existují dokonce i případy, kdy si jeden z rodičů nechal operativně změnit pohlaví, aby tak předešli předsudkům společnosti a mohli tak dostat do péče dítě- ať už do adopce nebo pěstounské péče.⁷¹ Téma homosexuálních rodičů je u nás dosud málo dotčené. Pokud budeme sledovat situaci v České republice, pak podle Sokolové musíme poukázat na to, že pozornost a následná diskuze je problematice G&L rodičovství věnována velice málo.⁷² Situace v zahraničí, především tedy v USA a v západní Evropě, se od zdejší situace výrazně liší. Existují sociologické studie a články, které se zabývají přímo gay rodičovstvím. Je nutno ovšem dodat, že se hovořilo především o mužích, kteří měli své děti z předchozích heterosexuálních vztahů. Hlavní diskuze v této literatuře pak probíhala na téma, jak svým dětem oznámit svoji orientaci a podobně. Nejedná se však o literaturu, která by brala gay rodičovství jako vědomou volbu gay identity, ale jako důsledek heterosexuálních vztahů.⁷³

4.9 Heterosexuální sňatky homosexuálů a pozdější rozvody

Mnohým homosexuálním rodinám předcházelo v minulosti heterosexuální manželství. Lidé často uzavírali tak zvaná krycí manželství. Hlavním důvodem bývá potřeba splynout s většinovou společností.⁷⁴ Psychologové a ostatní odborníci však tuto formu důrazně nedoporučují. Ve většině případů pak dochází k rozvodům, zde se homosexuální jedinci obávají často přiznat svoji orientaci. V případě, že se v manželství narodilo dítě, je totiž sužuje strach z toho, že by jim nemusely být svěřeny děti do opatrovnictví.⁷⁵ Pokud ovšem vyjde homosexualita při rozvodu najevo, přichází na řadu hodnocení lékaře. Ten je dotazován, kterému z rodičů by mělo být dítě svěřeno. Dochází

⁷¹ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s.190. ISBN 978-80-7367-250-8.

⁷² SOKOLOVÁ, V. Otec, otec a dítě? Gay muži a rodičovství. *Sociologický časopis*, 2009, roč. 45, čís. 1, s. 117

⁷³ SOKOLOVÁ, V. Otec, otec a dítě? Gay muži a rodičovství. *Sociologický časopis*, 2009, roč. 45, čís. 1, s. 117. (citován VOELLER, WALTERS 1978; MILLER 1979; a zejména BOZETT 1980, 1993)

⁷⁴ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 16. ISBN 80-7184-954-5.

⁷⁵ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. s. 196. ISBN 978-80-7367-250-8.

k celkovému posouzení osobnosti, životního stylu, vztahu s dítětem a až druhořadé by mělo být posuzování sexuální orientace. Často však dochází k tomu, že heterosexuální rodič pak odmítá styk dítěte s homosexuálním rodičem. Mají obavy z toho, že by dítě bylo nějak poškozeno. Více však dítě poškozuje probíhající dohady a nepřítomnost druhého rodiče. Po rozvodu se málokdy dítě dostane do péče otce, natož pak homosexuálního otce. Pokud se však do jeho péče dostane, a jsou známy případy, kdy se tak stalo, pak se dítě bez problémů vyvíjelo. Při porovnání četnosti přidělení dítěte do péče homosexuálnímu otci nebo homosexuální matce je častější přidělení dítěte homosexuální matce. Pro dítě je po rozvodu a ztrátě jednoho rodiče důležité to, aby se s druhým rodičem stýkalo co nejčastěji a abychom jej nezatěžovali zbytečnými komplikacemi, které by se týkaly sexuální orientace ztraceného rodiče.⁷⁶

4.10 Jak oslovují děti své rodiče

Toto téma je často diskutovaným problémem to, jak se budou nechávat rodiče od dítěte oslovovat. Páry dosti často odmítají to, aby se oběma říkalo mami/tati. Jeden má vždy k dítěti bližší mateřský, pečovatelský přístup, ten je tedy většinou označován za matku/otce. Sociální rodič bývá nečastěji oslovován teto/strejdo nebo jménem. V této situaci je ale velice důležité, aby dítěti byl rozlišen význam pojmu teta/strýc s běžným užitím tohoto slova. Je třeba dítěti vše vysvětlit tak, aby pochopilo, v čem je rozdíl. Děti mohou procházet zmatečnými situacemi, když se setkají s oslovováním rodičů v heterosexuálních rodinách. Dítě z homosexuální rodiny tak nemusí chápat význam oslovení tati/mami a naopak. V některých rodinách je naopak preferováno oslovení druhého rodiče jeho křestním jménem. Jedná-li se o výchovu dítěte pocházejícího například z heterosexuálního vztahu jednoho z rodičů, pak biologický rodič bývá nazýván matkou/otcem a druhý rodič pak právě tetou/strýcem nebo křestním jménem.⁷⁷

⁷⁶ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scienta medica, 1992. s.70. ISBN 80-85526-03-4.

⁷⁷ NEDBÁLKOVÁ, K. Lesbické rodiny: Mezi stereotypem a autenticitou. *Biograf* (38): 38 odst. [online]. 2009 [cit. 2011-11-12]. Dostupné na WWW: <http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=v3802>

4.11 Dostatek vzorů opačného pohlaví

Sokolová⁷⁸ uvádí, že se veřejnost velice často zmiňuje o tom, že je proti takovému typu rodin, protože dítěti bude hrozit nedostatečné množství vzorů opačného pohlaví a kvůli tomu bude ohrožena jeho výchova. Sokolová hovoří o tom, že snad žádná rodina nežije v takové izolaci, aby neměla vytvořenou sociální síť s okolím- ať se jedná o rodinu či přátele. Propojenost obou pohlaví tak dítě vidí neustále ve svém okolí, u bližších i vzdálenějších příbuzných u kamarádů, přátel, v médiích. Model rodičovství stojí více než na pohlaví na správné komunikaci, na uspořádání vztahu a na sociálních stereotypech, to vše vytváří vztahy v rodině a její celkové uspořádání. Jako vzor působí často již zmiňovaná média a společnost, ty působí na dítě a ukazují, jak fungují heterosexuální rodiny. Kdo co dělá a proč. Na uspořádání rodiny však má vliv spíše stupeň vzdělání a komunikace rodičů. Heterosexuální rodiče mohou mít často špatně uspořádaný rodinný systém, špatně socializované a vychované děti, takže sexuální orientace by neměla být stěžejní. Sokolová uvádí, že dle zahraničních studií se homosexuální rodiče snaží klást mnohem větší důraz na rozmanitost osobnostních vzorů, než rodiče heterosexuální.

⁷⁸ SOKOLOVÁ, V. „, *A co děti?... ?...*“: *Gay a lesbické rodičovství*, In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: ABC Feminismu, Nesehnutí. Brno 2004, s. 87-88.

5 ZPŮSOBY ŘEŠENÍ TOUHY PO DÍTĚTI

V následující kapitole uvedu možná řešení, jak si splnit svoji touhu po dítěti. Většina způsobů je možná spíše v zahraničí, ale považuji za důležité je zde uvést, neboť není vyloučeno, že se v České republice stanou taktéž legálními.

5.1 Přímá biologická reprodukce

Jedná se například o situaci, kdy gay nebo lesbická rodina vychovává dítě z předchozího heterosexuálního vztahu jednoho z partnerů. Heterosexuální reprodukce je jednou z mála a legálních možností, jak v České republice mohou homosexuální páry počít dítě. Pokud hovoříme o situaci, kdy stejnopohlavní páry vychovávají děti z předchozího heterosexuálního vztahu jednoho nebo obou partnerů, často se jednalo o vztah, kdy se snažily o sexuální adaptaci nebo ještě nevěděly, že jejich orientace není heterosexuální. V některých případech volí lesbické ženy heterosexuální pohlavní styk za účelem právě početí dítěte. Dárce pak může vystupovat jako otec dítěte, v tomto případě ale záleží na domluvě mezi dvojicí. Mnoho lesbických žen odmítá styk s mužem

nejen z důvodu své odlišné orientace, ale právě také proto, že se obávají problémů, které by mohl muž ve výchově a v rodičovství způsobit.⁷⁹

5.2 Umělé oplodnění

Umělé oplodnění v České republice je legislativně ošetřeno v zákoně o péči o zdraví lidu. Jedná se o zákon č. 20/1966 Sb. ve znění pozdějšího vydání. Dle tohoto zákona je nutné, aby o umělé oplodnění žádal pár, a to písemně. Nutností je udělení souhlasu muže s provedením tohoto úkonu. Za neplodný pár pak nelze považovat muže a ženu, kteří mají příbuzenský vztah. O umělé oplodnění může žádat i nesezdaný pár.

Oficiálně není tedy České republice umělé oplodnění umožněno lesbickým pářům a samotným ženám. Situace se dá vyřešit tak, že žena zvolí za dárce spermatu známého muže a ten s ní na klinice bude jako běžný žadatel. To, zda je pár pravý nebo se jedná pouze o způsob jak docílit oplodnění, se v naší zemi neověřuje. Pokud žena nechce mít známého dárce, pak může své štěstí zkusit na soukromých klinikách. Podle Poláškové je totiž často odmítnutí samotné ženy pouze formální skutečností. Jestliže hovoříme o umělém oplodnění, které je u nás pro lesbické páry problematické, je třeba zmínit i tak zvanou reprodukční turistiku. Ženy jezdí kvůli umělému oplodnění na zahraniční kliniky, které se na tuto problematiku často přímo specializují. Takovéto kliniky se nacházejí například v Belgii, Velké Británii a nebo ve Finsku.⁸⁰ V souvislosti s umělým oplodněním hovoří Polášková⁸¹ ještě o jedné variantě. Jedná se konkrétně o inseminaci bez odborné asistence. Jde o tzv. „domácím oplodnění“. Tuto možnost využívají ty lesbické páry, kterým nevadí, že dárce nebude anonymní, ale zároveň nechtějí podstupovat pohlavní styk s mužem. Jedná se o to, že žena získá od nějakého muže, nejčastěji kamaráda nebo jiného známého, sperma. Toto sperma pak zavede do dělohy sama nebo za pomoci partnerky, doma. Často se stane, že pokus o oplodnění je neúspěšný, je tedy nutné ho opakovat. Tato forma oplodnění je ale také problematická v tom, že se ženy často snaží o to, aby jim do výchovy biologický otec nezasahoval. V tomto případě dárce však o svém dítěti ví, není anonymní, tak se může stát, že se bude chtít výchovy účastnit. A může si dokonce činit na dítě právní nároky.

⁷⁹ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. s. 57-58. ISBN 80-7184-954-5.

⁸⁰ POLÁŠKOVÁ, E. *Plánovaná lesbická rodina, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009, s. 58. ISBN 978-80-210-5013-6.

⁸¹ Tamtéž, s. 58.

5.3 Osvojení

V České republice je osvojení upravováno Zákonem o rodině. Jedná se o zákon č. 94/1963 Sb. ve znění podle pozdějších předpisů. V tomto zákoně je uvedeno, že žadatelem o osvojení se může stát jedinec bez ohledu na jeho sexuální orientaci a manželské páry. Pokud ovšem jedinec homosexuální orientace podstoupí registraci se svým partnerem, pak podle zákona o registrovaném partnerství – zákon č. 115/2006 Sb. ztrácí možnost usilovat o adopci.⁸² V zahraničí je například možná adopce dítěte partnera/partnerky v homosexuálních párech. U nás takováto možnost neexistuje.⁸³

V České republice řeší gay a lesbické páry jiný problém. Zákon o registrovaném partnerství jim udává, aby se starali o dítě svého partnera, pokud žije ve společné domácnosti, zároveň jim však neumožňuje jakékoliv právní ošetření jejich vztahu k dítěti. V případě, že by se tedy stalo něco biologickému rodiči, sociální rodič by neměl právo na výchovu dítěte svého partnera, to by bylo podle zákona svěřeno do péče nejbližším příbuzným. Další problém by nastal v případě úmrtí nebiologického rodiče. V tom případě by nemělo dítě nárok na dědická práva.⁸⁴ Sokolová⁸⁵ uvádí, že pokud jedinec podstoupí operativní změnu pohlaví, může již dle zákona roli rodiče vykonávat. Podle naší společnosti je mateřská a otcovská role spojena s biologickým pohlavím. Tento argument vychází z představy, že všichni biologičtí muži a všechny biologické ženy mají totožné chování, z nichž vycházejí dané role ženské a mužské. Ve skutečnosti lidské vlastnosti sestávají ze souboru charakteristik, které jsou naučené, zděděné a člověk se s nimi ztotožňuje bez ohledu na pohlaví. Sokolová tvrdí, že neexistují vlastnosti, které by měly pouze ženy a muži ne a naopak. Neměly by se tedy automaticky připisovat mateřské a otcovské funkce pouze jednomu z rodičů. I dva muži nebo dvě ženy dokážou vytvořit vyrovnanou rodinu a není tedy důvod, proč by tomu tak nemělo dle zákona být.

5.4 Pěstounská péče

⁸² Zákon o registrovaném partnerství (§ 13, odst. 2).

⁸³ *Gay a lesbické rodičovství* [online]. 2009 [cit. 2011-12-13]. Dostupné na WWW: <http://lgbt.poradna-prava.cz/gay-a-lesbicke-rodicovstvi.html>

⁸⁴ POLÁŠKOVÁ, E. *Plánovaná lesbická rodina, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009. s. 35-38, ISBN 978-80-210-5013-6.

⁸⁵ SOKOLOVÁ, V. „, *A co děti?... ?...“: Gay a lesbické rodičovství*, In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: ABC Feminismu, Nesehnutí. Brno 2004, s. 87- 88.

Stejně jako osvojení, tak i pěstounskou péči upravuje zákon o rodině č. 94/1963 Sb. Pěstounská péče je povolena, ale pouze individuálně. Stejnopohlavní páry nemohou žádat o společnou pěstounskou péči, to je dle zákona umožněno pouze manželskému páru.⁸⁶ Dítě je svěřeno pěstounovi, který poskytuje záruku správné výchovy. Pěstoun spravuje jmění svého svěřence, je povinen umožnit mu styk s jeho biologickou rodinou a zastupuje dítě v běžných záležitostech.⁸⁷

5.5 Institut náhradního- surogátního mateřství

V České republice k tomuto druhu mateřství neexistuje ani právní ošetření. Jedná se o těhotenství, kdy náhradní matka je buď genetickou matkou dítěte, nebo je provedeno vložení oplodněného cizího vajíčka do dělohy a žena pak donosí dítě, se kterým není biologicky spřízněna. Častá je představa, že tuto praxi uplatňují gay páry. Tato praktika se nejčastěji užívá v USA.⁸⁸

5.6 Muži v nevýhodě

V případě možností řešení touhy po dítěti je třeba poznamenat, že tyto zmiňované varianty se týkají spíše žen. Ty mají situaci nepopíratelně jednodušší, než muži. Pro ilustraci uvádím vývoj situace u mužů v USA.

V USA se v 90. letech na základě literatury začalo dostávat do povědomí lidí to, že i zde existují rodiny, kde dítě vychovávají dva muži. Tyto rodiny zde musely existovat alespoň od poloviny 80. let. Tento fakt byl nepopíratelný a stále častěji se ukazovalo, že takovéto rodiny existují i v Evropě. Ředitel newyorského Centra pro opuštěné děti uvádí, že v tomto období dospěla nová generace gay mužů. Jednalo se o muže, kteří chtěli vychovávat děti a založit vlastní rodiny. Zároveň se v tomto období v dětských domovech nahromadily děti, které byly těžko umístitelné. Byly problematické, nemocné, HIV pozitivní, drogově závislé a podobně. Gay muži viděli řešení v adopci právě těchto problematických dětí. Následná diskuze, která proběhla v celé tamější společnosti však odhalila fakt, že reálná by byla i adopce dětí normálních, bez podobných handicapů. Podle Boggise k tomuto obratu vedla změna postoje společnosti

⁸⁶ POLÁŠKOVÁ, E. *Plánovaná lesbická rodiny, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*, Brno, 2009. s. 38. ISBN 978-80-210-5013-6.

⁸⁷ Zákon o rodině (§ 80, odst. 1)

⁸⁸ POLÁŠKOVÁ, E. *Plánovaná lesbická rodina, Klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009. s. 60 ISBN 978-80-210-5013-6.

k sexualitě.⁸⁹

V České republice je situace pro muže mnohem složitější. Mnoho z gay mužů si po svém coming outu uvědomila, že přichází o možnost mít dítě, neboť nebudou schopni ho zplodit přirozeným způsobem. Samozřejmě zde existují i rodiny, kde vychovávají dítě dva gayové. Sokolová uvádí, že v Česku fungují rodiny, kdy dítě vychovávají dvě lesbičky se dvěma gayi, kteří mezi sebou vytvořili na základně touhy po dítěti takovou rodinnou formu. Jedná se však o rodiny, které se snaží být společností „neviditelnými“ z důvodů ohrožení vlastního soukromí. V tomto případě, dle mého názoru, odpadá stále přetrvávající obava z nedostatku vzorů obou pohlaví.⁹⁰

6 POHLED HOMOSEXUÁLŮ NA MOŽNOSTI RODIČOVSTVÍ V PRŮBĚHU VLASTNÍ BUDOUCNOSTI

Předkládaný kvalitativní výzkum se zabývá problematikou náhledu homosexuálů na jejich sexuální orientaci v souvislosti s možným rodičovstvím. Jedná se o téma, které je v naší zemi velice málo diskutované. Vzhledem ke ztíženým možnostem této menšiny mne zajímalo, jaký postoj k problematice mají samotní gayové a lesby.

Hlavním cílem bylo přiblížit vlastní pohled homosexuální menšiny na problematiku rodičovství homosexuálních párů v České republice. Zahrnuto bylo i období coming outu, které je pro G&L a jejich rodiny zlomové a dochází k celkovému bilancování.

Výzkum probíhal jako mnohapřípadová studie. Celkem bylo dotazováno pět respondentů. Byl veden rozhovor, který se skládal z deseti otevřených otázek.

V úplných počátcích výzkumu jsem oslovila svého homosexuálního přítele s prosbou, zda by mi nemohl doporučit několik svých kamarádů stejné orientace, s nimiž bych mohla provést rozhovor na téma, jak vidí svoji budoucnost coby homosexuální rodiče. Díky kladné odezvě jsem byla následně seznámena s pěti respondenty. S každým

⁸⁹SOKOLOVÁ, V. Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství. *Sociologický časopis*, 2009, roč. 45, čís.1, s. 118. (citován MALLON, 2003)

⁹⁰Tamtéž, s.136.

jedincem jsem se setkala zvlášť, a to pouze jednou, takže rozhovor nebylo možné doplňovat postupně. Každý z dotazovaných si mohl zvolit, kde chtějí, aby se rozhovor uskutečnil. Tři z dotazovaných si vybrali klidná restaurační zařízení, která znali. Se zbývajícimi dvěma respondenty jsem rozhovor provedla v bytě, který nám poskytl můj kamarád. Všechny rozhovory se odehrávaly v Praze. Každý z rozhovorů trval v průměru dvě hodiny. Na začátku každého rozhovoru probíhalo seznámení s respondentem, zde působil jako prostředník přítel, který mi rozhovory pomohl realizovat. Ten mě vždy představil dotazovanému a pomohl nám překlenout počáteční rozpaky. Z počátku každého rozhovoru jsem se snažila překlenout nervozitu respondenta nezávazným hovorem o neutrálních tématech, jako například o počasí a jídle, pokud jsme byli v restauraci, a tak podobně.

6.1 Mnohapřípadová studie

O mnohapřípadové studii hovoříme v případě, že budeme provádět kvalitativní výzkum, konkrétně případovou studii, a to s více než jednou osobou. Výhody kvalitativního výzkumu spočívají v tom, že výzkumník může věnovat více času účastníkovi výzkumu, může s ním dělat opakované a doplňkové rozhovory. Je tu tak možnost zaznamenat odchylky ve výrazu či v tónu dotazovaného, pokud kvalitativní výzkum probíhá formou osobního rozhovoru. Případy se, nevybírají náhodně. Mnohapřípadová studie by měla být samostatnou studií, která se dobírá určitých závěrů majících vztah k samému případu. Souhrnná zpráva pak seznamuje se všemi zkoumanými případy a s celkovým hodnocením. Výzkumník se pokouší vidět v jednotlivých případech jejich procesy a jejich výstupy. Rozbor dat u mnohapřípadové studie je podobný tomu, který se provádí u jednoho jediného případu. Rozdíly spočívají v perspektivě a organizaci dat.⁹¹

6.2 Metodologické poznámky

Základní otázka, kterou jsem si během svého výzkumu kladla, byla: *Jaký je názor homosexuálů na rodičovství homosexuální párů?* K této otázce následně přibylo několik dalších, jako například:

-Mají dotazovaní G&L v tomto ohledu nějaké plány do budoucna?

-Jak se dívají na současnou situaci možností rodičovství homosexuálů v ČR?

⁹¹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

-Jak moc je podle nich společnost tolerantní vůči rodinám, kde jsou homosexuální rodiče a vůči homosexualitě vůbec?

Ve výzkumu jsem se zaměřila na zástupce homosexuální minority. S respondenty jsem se setkala během ledna a února 2012.

Sběr dat probíhal formou polostrukturovaného, hloubkového rozhovoru s otevřenými otázkami. Vycházela jsem z předem daného seznamu otázek. Během rozhovoru jsem se snažila získat informace, které by se týkaly názorů, zkušeností a pocitů respondentů, co se týče pohledu na rodičovství homosexuálů. Respondenti nebyli příliš ochotni se scházet opakovaně, a tak výzkum vznikl na základě jednoho rozhovoru. Důvodem neochoty dotazovaných sejít se znovu, i přes jejich otevřenost, byla obava z přílišného riskování omezení jejich soukromí. Každý z rozhovorů trval zhruba dvě hodiny.

6.3 Deskripce výzkumného souboru

Příslušníci G&L minority jsou těžce dostupnou skupinou, a tak jsem o pomoc při kontaktování možných respondentů požádala svého kamaráda, který je sám gay. Respondenti byli tedy vybíráni na základě doporučení. Výzkumný soubor tvořilo celkem pět jedinců, zastoupena byla obě pohlaví. Celkem byly dotazovány dvě ženy a tři muži. Všichni dotazovaní jsou ve věkovém rozpětí od 20-30 let. Čtyři dotazovaní považují svůj coming out za dokončený proces a se svojí orientací se ztotožňují. Jedna z respondentek uváděla, že její rodina o její orientaci ještě neví. Všichni z výzkumného vzorku tráví převážnou část svého času v místě, kde studují nebo studovali, to znamená v Praze. Zde se setkávají s větší mírou tolerance a širšími příležitostmi. Nikdo z dotazovaných nevychová dítě a pouze někteří z respondentů uvedli, že znají ze svého okolí rodinu, kde děti vychovávají homosexuální rodiče. Dotazovaní si přáli, aby jejich jména byla změněna, chtějí tím tak zamezit možné identifikaci. Zároveň nechtěli být během rozhovoru nahráváni a tak vše probíhalo formou přepisu.

Ve výzkumné zprávě se tedy budeme setkávat s: Karlem-22 let, studuje VŠ

Milanem- 28 let, absolvent VŠ

Tomášem-24 let, studuje VŠ

Sabinou- 21 let, studuje VŠ

Dášou- 22 let, studuje VŠ

6.4 Výsledky výzkumu

V následující části práce vás seznámím s výsledky a zjištěními mého výzkumu.

6.4.1 Uvědomění si odlišností a přemýšlení o vlastní budoucnosti

V této výzkumné části bylo prioritní od dotazovaných zjistit, jaké pocity a dojmy zažívali v období svého **coming outu**. Období uvědomování si své orientace je velice složité jak pro jedince samotného, tak pro jeho vlastní rodinu, ta byla do otázky taktéž zahrnuta. Jaký postoj zaujala rodina vůči vlastním dětem, když jí oznámili svoji orientaci? Proběhla série výčitek, že jim jejich děti nebudou schopni dát vnoučata nebo vše proběhlo v klidu a rodiče své děti podpořili?

Zjistila jsem, že v období coming outu se málokdo zabýval myšlenkou na to, zda bude nebo nebude mít v budoucnu děti. Tento úsek života byl sám o sobě tak složitý, že připouštět si ještě další komplikace se zdálo respondentům zbytečné. Problematikou rodičovství se dotazovaní začali zabývat až postupem času. V tuto chvíli přichází na řadu také otázka, jak by reagovalo okolí na případné **homosexuální rodiče** ve svém okolí. Hlavní problém by samozřejmě podle respondentů spočíval v samotné orientaci rodičů, důležitá je tolerance společnosti, která je výraznější ve větších městech, jako je právě například Praha, kde všichni respondenti tráví většinu svého času. Postoj dotazovaných k otázce tolerance okolí vyjadřuje názor tohoto respondenta:

S odmítavými postoji moc nepočítám, беру to tak, ať se stará každý sám o sebe. Tohle je moje věc a nikdo mi to toho nemá co mluvit.

(Karel, 22 let)

Pokud by byl odmítavý postoj okolí, tak si myslím, že jeho základ by spočíval v problému s orientací. (Milan, 28 let)

Prvotní myšlenky spojené s problematikou rodičovství a homosexuální orientace byly často zoufalé a mnohdy docházelo k vymýšlení různých **teorií**, co jak bude. Jedna z respondentek hovoří o tom, že jako prvotní reakce byl nápad spáchat sebevraždu. Další dotazovaná došla časem k názoru, že pro ni, jako pro ženu, není řešení tak složité, jako kdyby byla muž. S čímž musíme souhlasit. Jak už zde bylo zmiňováno, většina

publikací, se kterými se lze setkat, pojednává právě o rodičovství lesbických matek, o gay otcích se píše minimálně.

Úplně první pocit byl zoufalství, ale časem mi došlo, že by to nakonec nemuselo být tak složité. Pro lesby to není tak těžké jako pro gaye. (Sabina, 21 let)

Byla jsem zoufalá, mladá a hloupá. Coming out pro mě bylo obdobím, kdy jsem dokonce uvažovala o sebevraždě. A představa o dětech mi taky nepřidala. Nakonec jsem se srovnala a dostala jsem rozum. (Dáša, 22 let)

V souvislosti s právě diskutovanými možnostmi u gayů je třeba uvést to, že nejčastěji zvítězí možnost zplodit dítě v **heterosexuálním vztahu**. V dřívějších dobách velice často fungovala takzvaná fingovaná manželství, kdy homosexuální muži vstupovali do svazku manželského, aby nedráždili své okolí. Vynecháme-li fakt, že tento akt je odborníky odmítán a silně nedoporučován, je třeba říci, že z těchto vztahů získávali homosexuální muži své biologické **potomky**. O této skutečnosti zde hovořím proto, že jeden z respondentů hovořil jako o možnosti, jak se se svou situací poprat právě možnost uzavření heterosexuálního svazku. Zde by své odlišné sexuální potřeby ukájel nevěrou nebo by se pokusil svojí homosexualitu potlačit. Což já osobně považuji za velice razantní řešení, které by rozhodně nepřispělo ke štěstí respondenta ani jeho partnerky.

*Člověka napadá, že by kvůli dětem vstoupil například do heterosexuálního vztahu (mám na mysli manželství) a tím by **potlačil** svoji převažující **orientaci**, či by byl ve vztahu nevěrný v rámci uspokojení svých sexuálních potřeb. Podle mě je ale pravděpodobnější potlačení rodičovských potřeb. (Milan, 28 let)*

Kromě toho, že se naši respondenti museli ve svém období přiznání své orientace vyrovnat s množstvím nových vjemů a poznatků, museli také se svojí orientací seznámit své rodiče. Ti mohli reagovat jakkoliv. Zajímalo mne, jestli orientaci svého dítěte přijali s klidem nebo zda se uchýlili k výčitkám a jestli například vyčítali to, že se nebudou moci stát prarodiči, protože jejich dítě má homosexuální orientaci. Překvapivé bylo zjištění, že jedna z respondentek ještě svoji rodinu se svojí orientací neseznámila a jeden z dotazovaných mužů s tímto faktem seznámil pouze svoji matku.

Rodičům jsem ještě o tom, že jsem lesba nic neřekla. Většina přátel o tom už ví, ale říct to rodičům je pro mě trochu těžší. Trochu se bojím odmítnutí z jejich strany. I když jsou super, tak jeden nikdy neví, jaká bude jejich reakce na tohle oznámení. (Sabina, 21 let)

U nás to ví zatím jen máma a ta to vzala v pohodě. Tátovi jsem zatím nic neřekl, tak nějak hledám vhodnou příležitost. Navíc je člověk z takové věci dost nervózní. (Karel, 22 let)

Zbylí respondenti hovořili o tom, že jejich rodiče tento fakt přijali většinou s klidem. Co se týče otázky s rolí babičky a dědečka, dle většiny respondentů nebude v jejich rodině bráno toto téma jako problém, všichni mají sourozence, kteří podle nich funkci rozšiřovatelů rodu zastanou a rodiče budou mít tak možnost uspokojit své pudy. S **výčitkami** stran tohoto tématu se tedy náš výzkumný vzorek nesetkal.

Rodiče to vzali překvapivě dobře, sice neskákali radostí, ale ten fakt zkrátka přijali tak jak je. Což je podle mě správně. A výčitky neproběhly. Je to můj život, moje právo, ne jejich. Dneska už to chápu a moji sourozenci to splní za mě. (Smích). (Dáša, 22 let)

Další dotazovaný uvádí v podstatě tu samou argumentaci jako Dáša.

Matka to vzala úplně v pohodě, vnoučata bude mít od ségry, takže to až tak neprožívá. Hlavně, že nějaký bude mít a bude mít koho rozmazlovat. (Karel, 22 let)

6.4.2 Touhy po dítěti

Stěžejní při mém výzkumu bylo zjistit, zda dotazovaní gayové a lesby vůbec touží po tom mít děti. Ne každý, ať už homosexuál nebo heterosexuál, pocítí během života touhu uspokojit svoji biologickou potřebu zplodit potomky. Z rozhovorů vyplynulo to, že pouze jedna z respondentek (což považuji za překvapivé, vzhledem k tomu, že by takovýto postoj většinou byl očekáván od muže) v současnosti **nepocítuje potřebu mít dítě**.

*Nemám potřebu mít děti. Nejsem na to stavěná. Nevím, třeba se to časem změní, ale momentálně po dítěti **netoužím**. Chci budovat kariéru, nebo odjet pryč pomáhat lidem.*

Svoje poslání nevidím v plození dětí. A rozhodně se to netýká toho, že jsem lesba. Každý má právo na své rozhodnutí ohledně plození dětí a moje rozhodnutí je takovéhle.

(Dáša, 22 let)

Respondentka zároveň reagovala na dotaz, zda podle ní nebude ochuzena o životní zážitky, jako je porod a samotná výchova dítěte. Sama vidí smysl svého života v něčem jiném a možnost ochuzení o zážitky sice připouští, ale nepovažuje za důležité ve svém životě. Sama ovšem nemá ve svých budoucích plánech zcela jasno, jak plyne z její odpovědi.

Možná o něco ochuzena budu, jenomže člověk si to může nahradit tolika jinými věcmi. Dneska má člověk tolik možností co dělat a tak...Myslím, že smysl najdu v něčem jiném. Děti prostě nejsou pro mě. Zkusím odjet někam do Afriky a pomáhat lidem. Nebo budu dělat kariéru (docela rozdíl co? Smích), zajistím se a užiju si život plnými doušky. Ale stejně nakonec skončím u nějaké charity...nebo možná u dětí, ale nejspíš ne (smích).

(Dáša, 22 let)

Zbývající čtyři dotazovaní se shodovali v tom, že by v budoucnu chtěli mít vlastní děti. Nechápu, proč by jim to nemělo být umožněno, když jsou přece stejní lidé jako všichni ostatní, pouze mají odlišnou sexuální orientaci. Mít **děti** a vytvářet vlastní rodiny jim přijde naprosto **normální a přirozené**.

Po dítěti určitě toužím, prostě to podle mě patří k přírodě. Jsem žena, sice lesba, nicméně je to přirozené. A prostě chci mít děti a pokračovat v rodu (smích).

(Sabina, 21 let)

Právě o potřebě naplnění rodičovských potřeb hovoří i další z dotazovaných.

Pokud se zaměřím jenom na hledisko mít děti, cítím mnohem větší potřebu šířit svůj genofond. Takže jo, chtěl bych děti, a to vlastní. (Milan, 28 let)

Zároveň z rozhovorů vyplynulo, že se obávají toho, že by dítě trpělo reakcemi okolí, například ve škole by se mohlo setkat se šikanou ze strany ostatních dětí, protože jeho **rodina** by byla **odlišná**.

Dovedu si představit jeho složitou situaci například na základce- děti dovedou být hrozně zlé. Víte posměšky a to všechno okolo, ani si kolikrát neuvědomují, co tím mohou způsobit. (Karel, 22 let)

Zjistila jsem, že mezi priority respondentů spadá to, že by chtěli dítěti vytvořit kvalitní a **láskyplný domov**. Mají v plánu začít uvažovat o dětech až poté, co budou mít stálou práci a budou dostatečně zajištěni.

Po dítěti toužím až postupem času, až budu mít stabilní zaměstnání a přítelkyni a byt a tak podobně. Prostě takové to hnízdo. (Sabina, 21 let)

Pokud se zabýváme touhou po dítěti u homosexuálů je nezbytné zeptat se, jakým způsobem by svoji situaci chtěli v budoucnu vyřešit. Podle předchozích textů víme, jaké v naší zemi existují možnosti a zároveň již víme, že situace u gayů je mnohem složitější, než u lesbiček. Ze strany respondentů vyplynulo, že všichni o této problematice uvažují a zvažují svoje možnosti do budoucnosti. Každý z dotazovaných, který po dítěti touží, má alespoň představu o tom, jak by v budoucnosti mohl postupovat a nebo alespoň o možnostech diskutuje se svými známými.

Mám to vymyšlený takhle- umělé oplodnění...sperma nejspíše od nějakého kamaráda, už počítám s jedním gayem, který chce mít taky dítě, ale nechce ho mít přímo na krku. Zní to sice strašně, ale takhle by mi to vyhovovalo. (Sabina, 21 let)

Další respondent uvádí stejné řešení, pouze z pohledu druhé strany. Toto řešení je ale podle mého názoru mnohem složitější, protože biologická matka bude mít ve většině případech problémy s tím opustit své dítě ve prospěch otce dítěte.

*Zřejmě bych to provedl prostřednictvím **náhradní matky**, ta by dítě odnosila a pak by se ho „vzdala“ v můj prospěch. (Karel, 22 let)*

Uvedme si ještě jednu odpověď, kdy se zaměříme na řešení ze strany mužů, řešení se v podstatě podobá možnostem, se kterými nás seznamoval Karel.

Několikrát jsem se o tom bavil se svými lesbickými kamarádkami. Většinou jsme mluvili o tom, že bych poskytl sperma a tím bychom vyřešili potřeby nás obou. (Tomáš, 24 let)

V souvislosti s řešením touhy po dítěti se nám nabízí i otázka adopce. Jedinec si o ní může zažádat, ale málokdy se stane, že by opravdu dostal dítě do péče. Já se tím pádem ptám, zda by podle respondentů nebylo vhodné, aby se **homosexuálním párům adopce povolila**. Odpovědi byly veskrze kladné. Dáša se o tomto tématu vyjádřila takto.

Pochopitelně, že by to bylo dobré, ale dnešní společnost na to není ještě připravena. Radši nechají vyrůst dítě bez lásky a bezpečí domova. Jejich rozhodnutí...špatné. (Dáša, 22 let)

Z odpovědí plyne, že je podle respondentů lepší mít sice netypickou, ale milující rodinu, než aby dítě muselo svoje dětství trávit v ústavní péči, kde zažívají mnohem horší a zásadnější vlivy na svůj vývoj, než v potencionální G&L rodině.

Má snad dítě trávit dětství zavřené někde, bůh ví kde? Radši ať to dítě vychovají milující rodiče, i když to budou dvě ženy nebo dva chlapi. Rozhodně je to společensky přínosnější a hlavně pro dítě je to lepší. (Sabina, 21 let)

Omezená tolerance společnosti se ale projevila i v tomto případě. Jeden z dotazovaných projevil obavy nad tím, jak by dítě mělo komplikovaný život vlivem okolí.

Ohledně tohoto tématu jsem pořád rozpolcený. Sám bych dítě chtěl, třeba i přes adopci, ale taky vím, jak složitý by mohlo mít život. (Karel, 22 let)

Ze slov Karla je patrný **vnitřní souboj**. Touha po potomkovi je silná, ale obavy z komplikovaného života, jež by mu mohl způsobit fakt, že jeho rodič je homosexuál, jsou také silné. Jaké bude nakonec skutečné rozhodnutí Karla, to rozhodne až čas, případně vývoj společnosti.

6.4.3 Odlišný vývoj dítěte

Výzkumy, které se zabývají vývojem dítěte v rodině s homosexuálními rodiči doposud nepotvrdily, že by tento jejich vývoj byl negativně ovlivněn. Podle Poláškové je zřejmé, že většina těchto výzkumů pochází z **USA** nebo z **Anglie**, v Evropě je za nejvýznamnější výzkum považován ten, který provedla Alenka Švab, která pochází ze Slovinska a výzkum prováděla v roce 2007. Jisté je však jedno, žádný z těchto **výzkumů nepotvrdil**, že by homosexuální rodiče měli neblahý vliv na svoje děti. Je naopak dokázáno, že většina těchto rodičů je vyrovnanější a cílevědomější než běžní heterosexuální rodiče.⁹² V mém výzkumu mě zajímalo, jaký názor na to mají jednotliví respondenti. Domnívají se, že by jejich děti mohly trpět nějakými odlišnostmi od dětí zbývající populace nebo se domnívají, že by jejich děti měly totožný vývoj jako děti z heterosexuálních rodin? Všichni respondenti odmítli negativní možný vliv na výchovu- čímž je nejčastěji myšleno to, že by z dítěte vyrostl také homosexuál.

Co považuji za velice zajímavé je fakt, že si všichni respondenti myslí, že jedna odlišnost od dětí z rodin s heterosexuálními rodiči by tu byla. Jedná se o názor, že děti z homoparentálních rodin by během výchovy a svého vývoje dosáhli větší tolerance vůči menšinám, ať již sexuálním nebo rasovým a podobně. **Dotazovaní si myslí, že dítě by se v průběhu let naučilo tolerovat ostatní, protože by vidělo, že jemu samotnému se v tolerantní společnosti žije lépe a navíc by je k tomu jejich rodiče přímo vedli.**

Popravdě řečeno si myslím, že dítě bude jiné. Myslím si, že děti homosexuálních párů jsou daleko tolerantnější než ostatní. Ale rozhodně z nich nevyrostou homosexuálové, to je nesmysl. (Sabina, 21 let)

Slova Sabiny potvrzuje i vyjádření Dáši, která zastává v podstatě stejný názor na věc.

*Rozhodně mi přijde jako pitomost, že dítě bude jiné. To jsou nenávistné nesmysly, které produkují xenofobní jedinci. Výchova dělá hodně, jenže není závislá na tom, jestli jsem lesba nebo hetero. Jen si myslím, že budou **tolerantnější**, než jiné děti. (Dáša, 22 let)*

Další z respondentů se přiklání ke stejnému nápadu větší tolerance.

⁹² POLÁŠKOVÁ, E., *Plánovaná lesbická rodina, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009. s. 64-72. ISBN 978-80-210-5013-6.

Myslím, že negativní vliv to mít nebude, ale naopak mám dojem, že by dítě mohlo být vyrovnanější, s otevřenější myslí a rozumnějšími životními postoji. (Karel, 22 let)

Od dotazovaného Milana vzešel zajímavý nápad, že by se mohla změnit společnost a to na základě fungování homoparentálních rodin na očích lidem. Kdyby takovéto rodiny existovaly a rodiče i děti by byli otevření vůči společnosti a samozřejmě byli by schopni snášet i nenávistné pohledy a reakce, **společnost by si na to zvykla** a stala by se tak tolerantní. Homoparentální rodiny se dnes spíše snaží žít hodně v ústraní a vyhnout se tak nepříjemnostem.

Podle mě by mohlo mít vliv na celou společnost v rámci vnímání homosexuality, kdyby rodiny s gay nebo lesbickými rodiči otevřeně fungovaly na veřejnosti. Děti by její existenci vnímaly od malinka a vznikalo by tím méně homofobních reakcí a dospělí by si na to museli také zvyknout. (Milan, 28 let)

6.4.4 Tolerance ve vlastních kruzích

Celý vzorek dotazovaných potvrdil mojí domněnku o tom, že jak gayové, tak i lesby budou tolerantní k možnému rodičovství homosexuálních párů. Zajímalo mě, zda se ovšem neliší nějak jejich pohled na rodiny, kde by dítě vychovávali pouze ženy a kde pouze muži. Předsudky mohou existovat i v samotných řadách homosexuálů, a tak se mohlo stát, že i zde by někdo byl méně tolerantní k rodině s gay rodiči. Rozhovor ukázal, že respondenti považují za **rovnocenné rodičovství obou pohlaví** a dokonce se domnívají, že na tom nezáleží, protože například i v heterosexuálních rodinách mohou být matky neschopné výchovy, a tak se o děti stará otec sám a naopak.

Tohle je vždycky jen o lidech. Matka může být lepší než otec a otec může být lepší než matka. Stejně tak i lesbičky a gayové. Fakt v tom nevidím rozdíl. (Dáša, 22 let)

Dotazovaná Sabina má v podstatě totožný názor.

*Gay nebo lesby, na tom nezáleží. Záleží jen na **samotném člověku**, jestli chce nebo nechce o dítě dobře pečovat. (Sabina, 21 let)*

Respondent Karel se domnívá, že by mužští rodiče mohli být dokonce úspěšnější než ženy.

Lesby i gayové dovedou vychovávat děti stejně dobře, dva chlapi možná dokonce lépe. Podívejte se například na Neila Patricka Harrise. (Karel, 22 let)

Karel nás zároveň s touto informací upozornil na jednu známou zahraniční dvojici, která dokazuje, že i dva muži mohou velice dobře pečovat o děti. Jedná se konkrétně o dvojici **Neil Patrick Harris** a **David Burtka**. Oba dva pánové jsou američtí herci. Neil Patrick Harris hraje ve známém seriálu Jak jsem potkal vaši matku. Tito pánové získali prostřednictvím náhradní matky k výchově dvojčata. Chlapce a děvče.⁹³

V rámci zjišťování tolerance mě také zajímalo, zda se podle respondentů vůbec slučuje pojem rodičovství s homosexualitou. Jeden z respondentů řekl velice zajímavou myšlenku- pokud hovoříme o **biologickém rodičovství**, tak se podle dotazovaného vlastně ani **neslučuje** pojem **rodičovství s gay** páry. Je to z toho důvodu, že muži mají, na rozdíl od žen, velice omezené možnosti, jak zplodit biologického potomka. Myslí si ale, že pokud budeme hovořit o rodičovství v souvislosti například s adopcí nebo pěstounstvím, tak se podle něj schopnosti žen a mužů ve výchově neliší. Gayové i lesby by měli mít stejné možnosti a schopnosti.

Můj pohled se na lesby a na gaye neliší, ale těžko říct...pokud mluvíme o přirozeném rodičovství, tak se mi gayové s pojmem rodičovství moc neslučují. Ale pokud jde o adopci nebo pěstounství, tak proč ne.... (Milan, 28 let)

Další respondenti se domnívají, že nezáleží ani tak na tom, zda je člověk homosexuál, jako spíš na tom, jaká je vlastně osobnost. **Rodičovství** podle dotazovaných **nespočívá v plození, ale ve výchově** a tu mohou zprostředkovat homosexuální rodiče stejně dobře nebo dokonce lépe než heterosexuální rodiče. Dáša se k problému vyjádřila takto.

S tím staromódním pojetím rodičovství to podle mě samozřejmě nesouvisí. Je potřeba pojem redefinovat, jelikož už dávno není aktuální a není schopný pojmut nynější

⁹³ Neil Patrick Harris [online]. 2011 [cit. 2012-12-04]. Dostupné z WWW: <http://zivotopis.osobnosti.cz/neil-patrick-harris.php>

*skutečnost. Takže ne. Ale jinak ano. Rodiče jsou ti, kteří dítě vychovávají, ne zplodí.
(Dáša, 22 let)*

Pojem rodičovství se s homosexualitou slučuje i podle druhé z respondentek, tak zastává v podstatě stejný názor. Domnívá se, že rodičovství nerovná se zákonitě plazení, ale především výchova.

Podle mého to neznamená soulož, těhotenství a tak podobně. Biologická stránka věci je hrozně přeceňovaná. Rodičovství je výchova dítěte, starat se o dítě dát mu lásku a podobný věci. (Sabina, 21 let)

Samotní respondenti nás nevědomky upozorňují na různé **druhy rodičovství**. Jak jsem již v předchozích kapitolách zmínila, existuje takzvané biologické, psychologické a právní rodičovství. Biologické rodičovství je právně nezrušitelné. Právní rodičovství zavazuje rodiče k tomu, aby dítěti zajistili morální a hmotný prospěch. A za právní rodiče jsou bráni ti, kteří jsou zákonem za rodiče konkrétního dítěte považováni. Psychologické rodičovství není závislé na biologickém materiálu, na rozdíl od biologického rodičovství, kde hraje roli to u koho došlo k oplodnění a kdo je poskytovatel spermatu a vajíčka. U psychologického rodičovství jako rodiče myslíme ty, kteří poskytují dítěti výchovu, lásku a péči.⁹⁴

V souvislosti s hovorem o rodičovství a rodině mě také zajímalo, zda mají jednotliví dotazovaní jedinci vlastní zkušenosti s rodinami, kde jsou **homosexuální rodiče**. Zjištění pro mě bylo velice překvapivé. Domnívala jsem se, že vzhledem k tomu, že respondenti žijí většinu času v Praze, kde je vyšší míra tolerance a větší možnosti, tak že budou homoparentální rodiny znát a že budou moci přiblížit své zkušenosti s nimi. Pouze jeden z dotazovaných takovouto rodinu zná. Odmítl o nich ale hovořit hlouběji. Sdělil pouze, že se jedná o velmi dobré rodiče a že pokud ví, tak tato rodina nemá potíže se svým okolím. Jedna z respondentek uvedla, že zná rodinu, kde se o dítě pokoušejí. V době rozhovoru byla jedna z žen zatím pouze těhotná.

Bohužel neznám přímo rodinu, ale ráda bych. Nicméně v okolí je jeden lesbický pár a ten se o děti pokouší. Jsou to milé slečny kolem třicítky, zajištěné, vědí, co chtějí.

⁹⁴ MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2008. s.15-16. ISBN 978-80-7367-504-2.

Všechno vyřešily tím, že jedna z nich otěhotněla se svým nejlepším kamarádem, heterosexuálem. Co vím o reakcích, tak jsou veskrze pozitivní. Ale znáš to, vždycky se najdou idioti, co na to nadávají. (Sabina, 21 let)

6.4.5 Pohled společnosti

Současné výzkumy, které se zabývají mírou tolerance společnosti, zjistily, že se **tolerance k homosexuálům zvyšuje**. V roce 2003 nechtělo mít za souseda homosexuála 42% a v roce 2012 se číslo snížilo na 23%. Což je samozřejmě posun k lepšímu. Ve výzkumu bylo také zjišťováno, jestli jsou podle respondentů lidé k homosexuálům tolerantní. V tomto případě odpovědělo 47 procent dotazovaných, že spíše ano.⁹⁵ Další šetření, tentokrát z roku 2011 se zabývá opět tolerancí, ale zaměřuje se již přímo na registrované partnerství, sňatky a adopce. Z tohoto výzkumu jasně vyplývá, že 72% dotazovaných se domnívají, že homosexuálové by měli mít právo na registrované partnerství. Z odpovídajících si 45% respondentů si myslí, že by měli mít gayové a lesby dokonce i právo na sňatek, v tomto případě zároveň zmíním i čísla, která hovoří proti- 48% respondentů je proti povolení možnosti sňatků pro homosexuály. Pokud se budeme zabývat tím, jaký názor má obyvatelstvo naší země na **možnost adopce dětí** homosexuálními páry, potom zjistíme, že v tomto případě jde tolerance stranou a celých **59% dotazovaných je proti**. Pro představu si ještě uvedme, že pro adopci je 33% lidí.⁹⁶

O rok později, tedy v roce 2012, výzkum ukazuje, že 75% dotazovaných souhlasí s registrovaným partnerstvím. S možností sňatků pak souhlasí 51% lidí, což je o 6% více

než v předchozím roce. S adopcemi souhlasilo pouhých 37%, proti bylo 55% respondentů.⁹⁷ Z provedeného výzkumu zároveň vyplývá, že tolerance klesá s rostoucím věkem respondentů. Nejvyšší je v rozmezí 20-29 let. Dále pak například podporu registrovaného partnerství projevovali spíše lidé s maturitním či vysokoškolským vzděláním. Z hle-

⁹⁵ BUCHTÍK, M. *Tolerance k vybraným skupinám obyvatel* [online]. 2012 [cit. 2012-5-10]. Dostupné z WWW: <http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=zpravy&lang=0&r=1&s=3&offset=&shw=101269>

⁹⁶ ČERVENKA, J. *Názory české veřejnosti na práva homosexuálů* [online]. 2011 [cit. 2012-5-10]. Dostupné z WWW: http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101156s_ov110530.pdf

⁹⁷ TAUBERY, P. *Postoje veřejnosti k právům homosexuálů-květen 2012* [online]. 2012 [cit. 2013-1-9]. Dostupné z WWW: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf

diska politické orientace se k toleranci homosexuálů přikláněli respondenti, kteří se hlásí k pravému středu. Voliči KDU-ČSL se naopak staví ostře proti.⁹⁸

Tak hovoří výzkumy. Mě ale zajímalo, jaký názor mají dotazovaní na postoj veřejnosti k této problematice. Proč se respondenti domnívají, že je společnost k otázce homosexuality a především homoparentality tak odmítavý. Tři z respondentů odpověděli téměř totožně. Odkazovali na dlouhotrvající **komunistický režim**, během kterého byla doba temna, co se týče této problematiky. Jednalo se o období, kdy každý, kdo byl homosexuál, byl divný a velký počet těchto lidí podstupovalo heterosexuální sňatky. V nich pak byli nešťastní a po pádu režimu se velice často tyto lidé rozváděli a začali žít život, po kterém dlouhou dobu toužili. Další neblahý vliv vidí dotazovaní v roli **církve**, která u nás naštěstí nemá takový vliv, jako například v Polsku.

*Jednoznačně za to může 40 let komunismu a vliv církve, ačkoliv je u nás relativně slabý.
(Sabina, 21 let)*

Dotazovaný Karel poukazuje na to, co nám potvrdily i výzkumy tolerance a totiž to, že méně tolerantní je především starší generace.

*Hlavně **starší generace** s tím má problém. Mají pořád lehce zdegenerované myslí a představy o světě z života v minulém režimu. Takže je to pro ně něco neuchopitelného a „divného“.* (Karel, 22 let)

Respondenti ale neargumentovali pouze minulým režimem, hovořili i o tom, že **homosexuálové jsou veřejností obecně vnímáni jako nestabilní** a tudíž neschopní vychovávat dítě. Veřejnost by si podle dotazovaných měla myslet, že by homosexuálové nevydrželi u výchovy dítěte a že by chtěli po čase změnit tak zvaně svůj koníček. Lidé stále žijí ve stereotypech a z neznalosti homoparentální rodiny odsuzují. Ve společnosti také panuje strach z toho, že pokud by bylo dítě vychováváno stejnopohlavním párem, tak by hrozila porucha jeho zdravého vývoje. K tomuto názoru se vyjadřuje Milan.

Společnost je tolerantní jenom povrhově. Když o tom přemýšlím, tak těžko říct, zda by mohla výchova dítěte homosexuálním párem ovlivnit psychiku dítěte. Tudíž je jednodušší (alibistický) větší důvěra v klasický model nukleární rodiny. (Milan, 28 let)

⁹⁸ ČERVENKA, J. *Názory české veřejnosti na práva homosexuálů* [online]. 2011 [cit. 2012-5-10]. Dostupné z WWW: http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101156s_ov110530.pdf

Abychom však nebyli zaujatí proti netoleranci veřejnosti, jeden z respondentů hovořil o tom, že se setkává s kladnými reakcemi.

Já se setkávám spíš s pozitivními reakcemi, lidi co znám mě podporují v tom, vychovávat jednou vlastní děti. Asi mám ve svém okolí osvícené lidi. (Karel, 22 let)

6.4.6 Vysvětlení odlišností

Velice mě zajímalo, zda respondenti uvažují o tom, jak by svému budoucímu **dítěti vysvětlili odlišnost jeho rodiny**. Za „normální“ rodinu je ještě stále v dnešní době považována tak zvaná nukleární rodina. Nelze opominout fakt, že v dnešní době existuje mnohem větší množství typů rodin, ať už se jedná o rodinu s jedním rodičem, s prarodiči a podobně. Žádná z těchto rodin není odsuzovaná tak, jako rodiny homosexuálních párů i přes to, že také neposkytují dětem stoprocentně to, co běžný rodinný model. Ráda bych zde uvedla jednotlivé názory tak jak byly vyřčeny, protože to považuji za všehovořící. Nejvýraznější je však na odpovědích fakt, že všichni dotazovaní jsou na pochybách, jak by postupovali. Zastávají myšlenky, dle mého názoru správnou, že čas je přivede na správné řešení.

*Tuhle situaci homosexuálním rodičům nezávidím. Popravdě **moc nevím**, co se s tím dá dělat. Možná připravovat dítě od mala na to, že je něčím jiné. Správná výchova by ho na to mohla připravit. Nebo počkat? Ne, to nejspíš ne. Stejně by to časem zjistilo ve škole od svých „milých“ spolužáků. Ono nejspíš ani rodiče těch spolužáků nebudou nadšení tím, co uvidí. A počítám s tím, že většina nebude zastávat kladný postoj a že by tím pádem svým dětem vysvětlili, jak se věc má. Takže opravdu asi od mala začít s přípravou toho, že je dítě jiné. A ještě požádat o pomoc učitele na školách, aby s tím pomohli. Snad se toto nakonec samo vykoření s tím, jak se společnost promění v tolerantnější. Doufejme. (Dáša, 22 let)*

Další z respondentek si taky nebyla naprosto jistá tím, jak by postupovala.

No ... to nevím (smích). Jednou na to určitě přijde řeč. Asi bych s tím začala brzo, aby si dítě uvědomilo, že žije v něčem odlišném, ale ne špatném. Však některé děti taky vyrůstají v ne „normálních“ podmínkách nukleární rodiny a vyrostou z nich normální

členové společnosti. Nuže, začala bych brzy jemnými náznaky, aby bylo připraveno na případné posměšky, kterým se bohužel asi nevyhne. (Sabina, 21 let)

Dotazovaný Tomáš samozřejmě s takovou situací počítá, ale říká, že přístup by se odvíjel od toho, kolik by dítěti bylo let a jak by bylo vyspělé. Strategie se tedy podle něj vyvine až časem. Předkládaná řešení jsou tedy pouze nápady, které proběhly v okamžiku dotazování a je možné, že by nakonec respondenti využili jiné strategie. Další respondent se k problematice vyjadřuje takto:

Zatím si to moc představit neumím. Pravděpodobně by vnímalo, že má dva tatínky, tudíž by se dítěti vysvětlilo, že se tatínci mají rádi, tak proto si ho „nějak“ pořídili (přirovnatelná situace k vysvětlování jak dítě přichází na svět). Dále by se uvedla na pravou míru jinakost páru s důrazem na existenci různorodé orientace v lidské populaci. Samozřejmě by záleželo, jakým způsobem by se to dítě v jejich výchově ocitlo...(Milan, 28 let)

Poslední z dotazovaných navázal na sérii nejistých odpovědí. V okamžiku pokládání otázky dotazující se na tento problém, byla většina respondentů ve svých odpovědích poprvé na vážkách a zastávala nejistý postoj. Tento fakt odůvodňuji tak, že stoprocentně jist s vysvětlováním této situace, si může být pouze člověk, který takovou situaci již zažil, nebo jí má alespoň zprostředkovanou od zasvěcených lidí. Například od takto fungující rodiny. Poslední respondent by situaci vyřešil vyčkáváním.

Asi bych počkal, až dítě dospěje do věku, kdy tomu může samo aspoň trochu rozumět. Nebo by to přišlo samo, až by se dítě zeptalo, proč spolužáci mají maminku a tatínka a ono dva tatínky. (Karel, 22 let)

7 ZÁVĚR VÝZKUMU

V tomto textu jsem se pokusila přiblížit, jak se vlastně na svoji situaci dívají přímo gayové a lesby, kteří budou v budoucnosti řešit otázku rodičovství stejně, jako většina jiných lidí. Snahou bylo poukázat na to, že situace těchto lidí není nikterak jednoduchá. Výzkum probíhal za pomoci rozhovorů s jednotlivými zástupci homosexuální menšiny. Jednalo se o zástupce žen i mužů, přičemž všichni dotazovaní byli buď studenty nebo absolventy vysokých škol. Právě fakt, že všichni respondenti mají vztah k vysoké škole, považuji za důležitý. Všichni dotazovaní mají všeobecný přehled a i od toho se odvíjely jejich odpovědi na otázky. Netrpí předsudky, i když samozřejmě tento fakt není nutně závislý na vysokoškolském vzdělání. Jejich pohled na tuto problematiku je také

poznamenán tím, že jsou zvyklí informovat se, číst publikace a účastnit se diskuze týkající se problematiky gay a lesbické menšiny.

V dnešní době, kdy probíhají ve všech oborech neustálé inovace a změny, se mi jeví forma homoparentální rodiny jako jedna z druhů rodin, která se v naší společnosti začne stávat stále častější bez ohledu na to, jaký bude na tuto problematiku pohled veřejnosti. Ať chceme nebo nechceme, v budoucnosti je velká pravděpodobnost, že si homosexuální minorita prosadí právo na to vychovávat například osvojené děti.

Všichni účastníci rozhovorů mají k homosexuálnímu rodičovství kladný vztah a postoj. Dotazovaní o svém budoucím rodičovství přemýšlejí již nyní. Plánují, jak budou postupovat, až se budou pokoušet o vlastního potomka. Zároveň toto téma spadá do nejčastějších problémů, které se u respondentů vyskytují, je to nejistota jak přesně v budoucnosti postupovat při snaze o zplnění vlastního dítěte. Také se projeví obavy z negativního vlivu společnosti na děti. Dotazovaní se obávali, že by dítě na základě netolerance společnosti trpělo. Současná situace rodičovství homosexuálních párů v České republice přijde většině dotazovaných ovlivněna komunistický režimem a církví. Veřejnost se stává tolerantnější, ale i přes to nepřijímá homosexuální rodičovství dobře. Především tedy starší generace se k takovému rodičovství staví podle účastníků výzkumu negativně. Možnosti, jak mít vlastní dítě jsou velmi omezené, především pro gay páry. Mezi nedořešené otázky patří fakt, jak dětem během jejich růstu a vývoje šetrně vysvětlit, proč se jejich rodina odlišuje od ostatních. Problém nejasných plánů u této otázky však nepovažuji za klíčový. Všichni respondenti jsou mladí a bezdětní a tudíž budou mít na vyřešení dostatek času až přijde opravdu na praxi a až budou pracovat s osobností konkrétního dítěte. Každé dítě je jiné a s každým se také musí jinak jednat. V průběhu výzkumu mě také velice překvapilo, že téměř žádný z respondentů nemá bližší styky s homoparentální rodinou. Doufala jsem, že se jejich prostřednictvím dozvím bližší, zajímavé informace. To se ale bohužel nestalo, a proto si myslím, že by v budoucnu bylo zajímavé vést výzkum, který by vycházel z dialogů přímo členů těchto rodin. Dále se pak nabízí možnost provést hlubší výzkum, co se týče coming outu. Považuji za velice přínosné vědět, jak se jednotlivci s touto situací vyrovnávají, v mém výzkumu této otázce byl věnován pouze zlomek času. Dle mého názoru by bylo také vhodné v budoucnosti udělat výzkum, ve kterém by byly prováděny rozhovory s více respondenty a zároveň s jinou věkovou skupinou. Mohlo by být porovnáváno více poznatků. Jako jednu z dalších nevýhod svého výzkumu považuji neochotu respondentů

sejít se vícekrát, nebyla tak možnost doplňovat si informace. Tím mohl být výzkum ochuzen o další zajímavé poznatky.

Homosexuálové prožívají běžné strasti jako každý jiný člověk. Ale ještě navíc musí bojovat se svojí odlišností. S tím, že v mnoha věcech nemají stejné možnosti jako heterosexuálové a také s tím, jak je přijme okolní společnost. Ne každý je totiž silný jedinec, který je schopen ustát nesnášenlivost okolí. Za toto mají moje uznání.

Setkání s lidmi, jako byli moji respondenti, považuji za velice inspirativní a doporučila bych ho všem lidem, kteří mají s homosexuály nevyřešené problémy a chovají vůči nim předsudky. Mnozí homofobní lidé by byli jistě překvapeni, že se nejedná o jedince uvažující pouze o sexu, ale že jde o lidi velice vzdělané, kteří mají mnoho věcí v hlavě srovnaných a mají rozumné názory podložené fakty.

ZÁVĚR

V této práci jsem se pokusila přiblížit otázku rodičovství homosexuálně orientovaných lidí v naší zemi. Dle mého názoru je rodina jednou z nejdůležitějších věcí v našich životech a tak nevidím důvod, proč by nemohli tuto radost zažívat i lidé, kteří se odlišují svojí orientací od většinové populace. Dojde-li ale dnes k diskusi na toto téma, veřejnost ještě stále zaujímá záporný postoj, i když v jiných ohledech je k homosexuálům relativně tolerantní. Věřím však, že se situace bude neustále zlepšovat a že každý dojde svému štěstí.

V práci jsme se v teoretické části seznámili se základními pojmy, jako například coming out, homosexualita, gay a lesba, nukleární rodina a další. Dále bylo mou snahou nastínit historický vývoj, kterým tato menšina prošla, na tento historický exkurz navazuje pohled na legislativní vývoj. Dalšími důležitými kapitolami jsou ty, které pojednávají o potřebách dítěte a o fungování rodin s homosexuálními rodiči. Nezbytné je se také zmínit o možnostech, jaké uplatňují nebo mohou uplatnit homosexuálové v České republice, ale i v zahraničí, pokud chtějí vychovávat děti.

Praktická část měla posloužit k tomu, abych se pokusila vystihnout názory dnešních mladých zástupců diskutované minority, tedy homosexuálů. Zajímalo mě, jak chtějí v budoucnosti postupovat v případě, že by chtěli mít děti. Jaký je postoj vlastní rodiny k tomu, že jejich dítě má odlišnou orientaci? Jak moc tolerantní nebo netolerantní je dnešní společnost? Jaké postupy by v budoucnosti mohli využít při vysvětlování odlišnosti rodiny vlastním dětem? V této části práce jsem provedla polostrukturovaný hloubkový rozhovor s otevřenými otázkami. Rozhovor proběhl s pěti zástupci gay a lesbické minority.

Výzkumná část ukázala, že čtyři z pěti respondentů mají v budoucnu v plánu vychovávat děti. Pouze jedna z dotazovaných žen o děti zájem nemá. Rodiny respondentů na jejich přiznání k homosexualitě reagovala klidně a nikde neprobíhali hádky a výčitky. Většina dotazovaných se shodla, že veřejnost je tolerantní k homosexuálům, ale už je méně tolerantní k homosexuálním rodinám. Vliv na toleranci veřejnosti má, podle dotazovaných, údajně minulý, komunistický, režim. Výzkumu také vyplynulo, že respondenti již mají představu, jak budou postupovat, až se budou pokoušet o dítě. Většina má v plánu využít pomoci přátel, ženy by chtěly získat sperma od přítele a provést tak oplodnění. Muži by zase chtěli spolupracovat s kamarádkami tak, aby mohli mít také své biologické dítě. Jednou z mála věcí, kterou si nebyli respondenti jisti, bylo vysvětlování odlišnosti rodiny, ve které by jejich dítě žilo. Tuto věc mají v plánu řešit až bude aktuální.

V budoucnosti bych považovala za vhodné udělat výzkum, ve kterém by byl proveden rozhovor s více respondenty. Během mé práce jsem se také setkala s neochotou respondentů scházet se vícekrát, čímž byl můj výzkum ochuzen o další zajímavé poznatky. Ve své práci jsem prováděla výzkum pouze s určitou věkovou skupinou a myslím si, že pro širší spektrum odpovědí by bylo v příštím výzkumu vhodné provést rozhovory s lidmi z různých věkových kategorií.

Můj pohled na homosexuální minoritu je kladný. Sama znám zástupce této menšiny a nevidím jediný důvod, proč by měla být za cokoliv odsuzována. Orientaci si nikdo nevybírání, jak všichni víme, je vrozená. Proč by tedy někdo takový neměl mít možnost zlepšit svůj život a mít spokojenou rodinu, kterou bude doprovázet dětský smích. Výzkumy přeci dokázaly, že výchova homosexuálními rodiči nemá negativní vliv na vývoj dítěte. Na základě toho jsem tedy pro to, aby i homosexuálové mohli mít a mohli vychovávat děti touží-li po nich. Samozřejmě, že i mezi lidmi z této menšiny mohou, žít lidé, kteří by nebyli vhodnými adepty na rodičovství. Není vždy vše jen pozitivní, i zde žijí lidé, kteří po dětech netouží třeba právě proto, že sami nemají srovnaný svůj život. Mnoho heterosexuálních lidí se domnívá, že rodina, kde by byli homosexuální rodiče, by nemohla fungovat normálně, že by rodiče mohli mít například sklony ke zneužívání dětí, to se bohužel může stát nejen v těchto rodinách, ale i v rodinách tradičních. Studie však nepotvrdily, že by k tomu měli homosexuálové sklony více než heterosexuálové. Proto nevidím důvod, proč by nemohli vychovávat děti.

SEZNAM LITERATURY

- 1) *A look at gay marriage and adoption worldwide* [online]. 2012 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.kyivpost.com/content/world/a-look-at-gay-marriage-and-adoption-worldwide-315585.html>
- 2) AARDWEG, G.J.M., *Homosexuální „manželství“ a adopce homosexuály* [online]. 2008 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.homosexualita.cz/?c=101#231>

- 3) BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scienta medica, 1992, ISBN 80-85526-03-4.
- 4) BUCHTÍK, M. *Tolerance k vybraným skupinám obyvatel* [online]. 2012 [cit. 2012-5-10].
Dostupné z WWW: <http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=zpravy&lang=0&r=1&s=3&offset=&show=101269>
- 5) ČERVENKA, J. *Názory české veřejnosti na práva homosexuálů* [online]. 2011 [cit. 2012-5-10].
Dostupné z WWW: http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101156s_ov110530.pdf
- 6) ČMEJRKOVÁ S., DANEŠ F., SVĚTLÁ J. *Jak napsat odborný text*. Praha: Leda, 2002. ISBN 80-85927-69-1
- 7) DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie*. Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-254-9.
- 8) FANEL, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-010-4.
- 9) *Gay a lesbické rodičovství* [online]. 2009 [cit. 2011-12-13]. Dostupné na WWW: <http://lgbt.poradna-prava.cz/gay-a-lesbicke-rodicovstvi.html>
- 10) HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- 11) HRUBÝ, V. *Historie prosazování registrovaného partnerství* [online]. 2006 [cit. 2011-12-21].
Dostupné z WWW: <http://komunity.web2.cz/rp-informace/rp-historie.phtml>
- 12) JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita vývoj a úskalí*. Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.
- 13) JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- 14) JÓJÁRT, P. *Lesbické ženy a gejovia v role rodičov* [online]. 2000 [cit 2013-02-11].
Dostupné z WWW: http://www.altera.sk/storage/Jojart_FFUK_Diplomka.pdf
- 15) KLIMEŠ, J. *Legalizace adopcí dětí homosexuálními/lesbickými páry ano nebo ne?* [online]. 2010 [cit. 2012-12-12].
Dostupné z WWW: <http://www.evalabusova.cz/ankety/adopce.php>
- 16) MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-504-2.
- 17) MATĚJČEK, Z. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

- 18) MATĚJČEK, Z. DYTRYCH, Z. *Nevlastní rodiče a nevlastní děti*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-897-0.
- 19) MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-19-9.
- 20) MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2002, s. 99. ISBN 80-86429-05-9
- 21) NEDBÁLKOVÁ, K. Lesbické rodiny: Mezi stereotypem a autenticitou. *Biograf* (38): 38 odst. [online]. 2009 [cit. 2011-11-12].
Dostupné na WWW: <http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=v3802>
- 22) *Neil Patrick Harris* [online]. 2011 [cit. 2012-12-04].
Dostupné z WWW: <http://zivotopis.osobnosti.cz/neil-patrick-harris.php>
- 23) *Nejnovější inzeráty v lesbické a gay rodičovské seznamce* [online]. 2013 [cit. 2013-03-06].
Dostupné z WWW: http://www.drba.cz/clanek-lesbicke_gay_rodicovstvi_odborne-140-a_co_deti_gay_a_lesbicke_rodicovstvi_.htm
- 24) PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, V. *Homosexuálové a adopce v Evropském kontextu* [online]. 2010 [cit. 2012-12-12].
Dostupné z WWW: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63076
- 25) PETR, Jaroslav. Mateřství mění ženský mozek. *Psychologie dnes*. 2011, roč. 17, č. 12. ISSN 1212-9607.
- 26) POLÁŠKOVÁ, E., *Plánovaná lesbická rodina, klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno, 2009. ISBN 978-80-210-5013-6.
- 27) PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002, ISBN 80-238-8850-1.
- 28) *Registrované partnerství u nás a ve světě* [online]. 2006 [cit. 2012-4-4].
Dostupné z WWW: <http://www.mineralfit.cz/clanek/registrovane-partnerstvi-u-nas-a-ve-svete>
- 29) *RP ve světě* [online]. 2006 [cit. 2012-4-4].
Dostupné z WWW: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=374>
- 30) SEDLÁČKOVÁ, A. *Specifika dětí z homoparentálních rodin* [online]. 2009 [cit. 2011-11-21].
Dostupné z WWW: www.planovanirodiny.cz
- 31) SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-250-8.
- 32) SOKOLOVÁ, V. „A co děti?...“: *Gay a lesbické rodičovství*. In Formánková, Jitka; Rytířová, Kristýna: ABC Feminismu, Nesehnutí. Brno 2004.

- 33) SOKOLOVÁ, V. Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství. *Sociologický časopis*, 2009, roč. 45, čís.1.
- 34) STRAKOVÁ, N. *Jen dokud neprojede motorka* [online]. 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: <http://respekt.ihned.cz/c1-52319440-jen-dokud-neprojede-motorka>
- 35) ŠANDEROVÁ J. *Jak číst a psát odborný text*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-86429-40-3
- 36) ŠLEHOFER, M. *Historie registrovaného partnerství v Česku* [online]. 2010 [cit. 2011-11-24]. Dostupné z WWW: <http://www.colourplanet.cz/72690-historie-registrovaneho-partnerstvi-v-cesku>
- 37) ŠLEHOFER, M. *TÉMA-Lesby nebo lesbičky* [online]. 2008 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z WWW: <http://www.bengales.cz/zajimavosti/tema-lesby-nebo-lesbicky.html>
- 38) ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0
- 39) TAUBERY, P. *Postoje veřejnosti k právům homosexuálů květen 2012* [online]. 2012 [cit. 2013-1- 9]. Dostupné z WWW: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf
- 40) TOMEŠ, P. *Široká vědecko-odborná shoda na výchově dětí stejnopohlavními páry* [online]. 2010 [cit. 2013-01-23]. Dostupné z WWW: <http://www.glpartnerstvi.cz/rodicovstvi/siroka-vedecko-odborna-shoda-na-vychove-deti-stejnopohlavnimi-pary.html>
- 41) Zákon č. 115/ 2006 Sb., ze dne 26.1. 2006, o registrovaném partnerství v platném znění
- 42) Zákon č. 94/ 1963 Sb., ze dne 4.12. 1963, o rodině v platném znění
- 43) Zákon č. 20/ 1966 Sb., ze dne 17.3. 1966, o péči o zdraví lidu v platném znění

PŘÍLOHY

Příloha č.1. Inzeráty z gay a lesbické seznamky⁹⁹

Jméno: Ideální dárce

⁹⁹ *Nejnovější inzeráty v lesbické a gay rodičovské seznamce* [online]. 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: http://www.drba.cz/clanek-lesbicke-gay-rodicovstvi-odborne-140-a_co_deti_gay_a_lesbicke-rodicovstvi.htm

Pomohu k miminku

Ahoj všem ženám, které si přejí miminko a potřebují pomo prověřeného zdravého VŠ dárce spermatu, který splňuje zákonné podmínky pro dárcovství v ČR. Mám výborný spermioqram splňující normy světové zdravotnické organizace (WHO) a jsem bez genetické zátěže. Budu se těšit na vaši odpověď.

Jméno: Z a J

Ahoj, s přítelkyní hledáme dárce spermatu.

Moc by jsme si přály miminko a na klinice nám řekli ne! Preferujeme injekční metodu, bez dalších nároků obou stran!

Předem moc děkujeme za odpovědi Z a J.

Jméno: jan

Jsmo dva kluci partneři 25-37 který touží jeden z nás po miminku. Hledáme tímto ženu, která dopomůže podmínkou je o sepsání otcovství a podílení se o starostlivost dítěte. Nebráníme se o střídavou péči třeba s jiným párem nebo s přímým kontaktem samotnou matkou.

Jméno: Maty

Hledáme s přítelkyní dárce spermatu. Jsem transsexuál a nemůžu jí to udělat, protože chodím na změnu pohlaví. Hledáme zdravého nekuřáka, s modrýma očima. Odepíšu komukoliv, nejlépe ústecký kraj. Děkujeme.

Příloha č. 2. Zkušenosti gay páru s rodičovstvím adoptovaných dvojčat.¹⁰⁰

Jen dokud neprojede motorka

Jindřich Vačkář a jeho francouzský manžel Franck Marchis se dlouho smiřovali s tím, že coby homosexuálové nebudou mít nikdy děti. Nakonec zjistili, že to nemusí

¹⁰⁰ STRAKOVÁ, N. *Jen dokud neprojede motorka* [online]. 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: <http://respekt.ihned.cz/c1-52319440-jen-dokud-neprojde-motorka>

být pravda. Už čtvrtým rokem vychovávají v San Francisku dva kluky a nyní vymýšlejí, jak přimět český stát, aby jejich rodičovství uznal.

V Kalifornii je adopce dětí homosexuálními páry povolena. Co v praxi obnáší?

Nejprve jsme si samozřejmě kladli stejné otázky, jaké teď dostáváme pořád dokola: jsme schopni být dětem dobrými rodiči? Neuškodíme jim? Budou schopni mít v dospělosti vztah s opačným pohlavím? Pak jsme se museli rozhodnout, jak na to. Mohli jsme si objednat tzv. náhradní matku a zajistit si geneticky vlastní děti, nebo jít cestou otevřené adopce, kdy se těhotná žena místo potratu rozhodne najít pro dítě rodiče. Většina adopcí ve Spojených státech probíhá touto cestou. Nakonec jsme se rozhodli, že adoptujeme děti, o které se ostatní neperou. Chtěli jsme získat romské dítě z českého dětského domova, ale tam nás odmítli. Našli jsme tedy agenturu v San Francisku, jež se specializuje na adopce dětí, které potřebují zvláštní péči. Pak přišlo kolečko kurzů, školení a rozhovorů. To trvalo zhruba rok.

Jaké děti jste tedy nakonec dostali?

Dva pětiměsíční kluky, dvojčata. Jsou to děti, které nikdo nechtěl, a já dodnes nechápu proč.

Dávají jinak americké úřady přednost heterosexuálním párům?

Teoreticky řečeno, nemělo by docházet k žádné diskriminaci. V roce 2000 guvernér Davis vydal dekret, který zakazuje adopčním agenturám gay rodiče diskriminovat. Takže i křesťanské agentury musely přestat upřednostňovat heterosexuální páry. Je tu ale podmínka, že na přidělení dítěte gay rodičům se musí shodnout sociální pracovníce jak gay rodičů, tak i dítěte.

Máte nějak rozdělené role v domácnosti?

Žijeme v San Francisku, městě plném krásných mužů a silných žen. Představa, že se žena rodí s žehličkou v ruce, je tu stejně přežitá jako šněrovačka. A to platí všeobecně, nejen o gay rodinách. U nás doma každý dělá, co může – jeden ráno veze děti do školky, druhý musí včas skončit a vyzvednout je z družiny. Poličky na zeď přiděláváme oba, nakupuje a vaří ten, kdo je doma odpoledne.

Setkaly se vaše děti s předsudky? Jak je třeba přijali ve školce?

Když jsme hledali vhodnou školku, ptali jsme se vždy na zkušenosti s gay rodiči. K našemu velkému překvapení jsme zjistili, že v každé školce bylo minimálně jedno dítě, které mělo rodiče stejného pohlaví. Nakonec jsme vybrali školku poblíž bydliště s pěkným hřištěm – a podle vyjádření vychovatelek se naše děti výjimečně dobře zapojily do kolektivu.

S předsudky jsme se zatím neseťkali, spíš čas od času dochází ke komickým situacím. Když jsme například odjížděli z Prahy a na letišti v Ruzyni jsem byl dotázán, kdo je rodič batolete v mojí náruči, odpověděl jsem „my“. „Tak předstupte společně,“ vyzvala nás celnice. V okamžiku, kdy přistoupil i manžel, byl okřiknut: „Každá rodina samostatně, prosím!“ Po několika opakováních byla celnice vcelku zmatená a držela se pevně pouzdra pistole.

Odpůrci adopcí dětí páry stejného pohlaví říkávají, že takové děti budou vystavené posměchu. Co si o tom myslíte?

Tyto lidi ale názor dětí nezajímá, zajímá je jen názor ostatních dospělých. Z naší zkušenosti i zkušenosti našich přátel musím říct, že dětem toto téma nepřipadá nijak zajímavé. Alespoň o nic víc než to, že jsou něčí rodiče rozvedení nebo že jejich kamarád je adoptovaný. A když na to přijde řeč, trvá zhruba do doby, než kolem projede velká motorka. Pro zajímavost – naši kluci vyvolávají častější „šok“ mezi spolužáky proto, že jsou vychovávaní jako ateisti. Všichni jim ve škole totiž říkají, že bouřky způsobuje Bůh, s čímž papa vědec – tedy můj manžel Franck – nemůže souhlasit.

Plánujete do budoucna žít v Česku?

Chtěli bychom, ale asi to nebude úplně jednoduché. Důvodem je především to, že oficiálně český stát neuznává adopci dětí páry stejného pohlaví. Zdejší úřady nám zatím řekly, že naše adopce není v České republice legální. Jenže nám nevysvětlily, co to v praxi znamená pro naše děti. Ony žádné jiné rodiče nemají, takže v očích českého zákona jsou zřejmě sirotci.